

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**UŽITÍ FORENZNÍ PSYCHOLOGIE K VYTVÁŘENÍ
PSYCHOLOGICKÉHO PROFILU PACHATELE
SEXUÁLNĚ MOTIVOVANÉ KRIMINALITY**

Autor práce: Dana Písačková

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Prezenční

Vedoucí práce: JUDr. Milan Kocík, MBA.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2024

Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Dana Písačková
Studijní program: Bezpečnostně právní činnost
Forma studia: Prezenční
Místo studia: České Budějovice

Název bakalářské práce: Užití forenzní psychologie k vytváření psychologického profilu pachatele sexuálně motivované kriminality.

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: The Use Of Forensic Psychology to Create a Psychological Profile Of the Perpetrator Of Sexually Motivated Crimes.

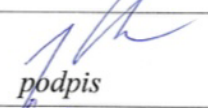

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií
Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, včetně titulů):
JUDr. Milan Kocík, MBA
Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): Únor 2023

Cíl bakalářské práce:

Primárním cílem bakalářské práce je teoreticko-popisně definovat možné způsoby aplikování forenzní psychologie a s ní spojených forenzních věd, jakožto nástroje pro vytváření psychologického profilu pachatele. V návaznosti na stanovený primární cíl bude sekundárním cílem práce profilace motivace a podmínek pachatele ke spáchání sexuálně motivovaných trestných činů a určení výchozích aspektů k možnému využití této profilovací metody v České republice.

Student: Dana Písačková	25.5.2023 datum	 podpis
Vedoucí práce: JUDr. Milan Kocík, MBA	25.5.2023 datum	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	2.6.2023 datum	 podpis
Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	5.6.2023 datum	 podpis
Rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	6.6.2023 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval(a) samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucí(ho) a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Milanu Kocíkovi, MBA., za rady, připomínky a metodické vedení práce. A panu Matěji Snopkovi za vstřícnost a ochotu k poskytnutí rozhovoru.

ABSTRAKT

PÍSAČKOVÁ, D. *Užití forenzní psychologie k vytváření psychologického profilu pachatele sexuálně motivované kriminality: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2024. 74 s. Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Milan Kocík, MBA.

Klíčová slova: Forenzní psychologie, osobnost pachatele, parafilie, psychologické profilování, sexuálně motivovaná kriminalita

Tato bakalářská práce se zabývá využitím forenzní psychologie jakožto nástrojem k vytváření psychologického profilu pachatele sexuální kriminality. V teoretické části textu je proveden exkurz jak do historie profilovací metody, tak i do forenzní psychologie a jejich problematiky, je zde uveden taktéž náhled do mysli pachatelů sexuální kriminality, jejich motivace a spouštěče, které člověka mohou vést k páčání těchto příšerných činů. V neposlední řadě je věnována pozornost i obětem této kriminality.

V praktické části autorka vytvořila na základě svých znalostí psychologické profily pachatelů sexuální kriminality a na závěr byl proveden rozhovor s odborníkem k dané problematice.

ABSTRACT

PÍSAČKOVÁ, D. *The Use Of Forensic Psychology to Create a Psychological Profile Of the Perpetrator Of Sexually Motivated Crimes: Bachelor Thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2024. 74 pp. Supervisor: JUDr. Milan Kocík, MBA.

Keywords: Forensic psychology, Paraphilia, Personality of the offender, Psychological profiling, Sexually motivated crime

This bachelor's thesis explores the use of forensic psychology as a tool to create a psychological profile of a sex offender. In the theoretical part of the text, an excursion is made into the history of both the profiling method and forensic psychology and their issues, insight is also given into the mind of the sex offender, their motivations and the triggers that can lead a person to commit these heinous acts. Last but not least, attention is also given to the victims of these crimes.

In the practical part, the author created psychological profiles of sex offenders based on her knowledge and finally an interview was conducted with an expert on the issue.

OBSAH

ÚVOD	9
1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	10
2 FORENZNÍ PSYCHOLOGIE A OBJASŇOVÁNÍ TRESTNÉ ČINNOSTI	11
2.1 Pojem.....	11
2.2 Historie	13
2.3 Forezně-psychologická analýza zranění oběti	13
2.4 Forezně-psychologická analýza místa činu.....	16
2.5 Organizovaný a neorganizovaný pachatel	18
3 PSYCHOLOGICKÉ PROFILOVÁNÍ	20
3.1 Pojem.....	20
3.2 Historie	20
3.3 Přístupy k profilování.....	22
3.4 Profilovací postup	23
4 KRIMINALITA	26
5 SEXUÁLNÍ KRIMINALITA	28
5.1 Druhy sexuálních trestných činů	28
5.1.1 Znásilnění.....	29
5.1.2 Pohlavní zneužívání	30
6 FORENZNĚ VÝZNAMNÉ SEXUÁLNÍ DEVIACE	32
6.1 Fetišismus.....	33
6.2 Sadismus a masochismus	34
6.3 Pedofilie	36
7 PACHATEL SEXUÁLNÍ KRIMINALITY	40
7.1 Potencionální formativní faktory vedoucí k násilné osobnosti	41
7.2 Možné spouštěče k sexuálnímu útoku.....	43
7.3 Typy násilníků.....	44
7.4 Motiv	46
8 VIKTIMOLOGIE	48
8.1 Viktimnost.....	50
8.2 Viktimizace	51
9 KAZUISTIKA	53
9.1 I. Případ	53
9.2 II. Případ.....	56
10 STRUKTUROVANÝ ROZHOVOR	60
11 VYHODNOCENÍ	63

ZÁVĚR.....	65
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	66
PŘÍLOHY	71

Úvod

Na úvod této bakalářské práce bych zde chtěla uvést, proč jsem si vybrala zrovna toto téma. Bylo tomu tak již z několika důvodů. Mezi první se řadí fakt, že o dané téma se zajímám již několik let a vždy mě fascinovalo. Poprvé jsem se s tímto tématem setkala u televizních filmů a seriálů, kde je paradoxně taky dost zveličováno a ke skutečnosti má daleko. Ovšem probudilo to ve mně značnou zvědavost vědět více a nejvíce mě zaujala právě psychologie, která za profilací stojí. Druhým z důvodů je ten, že jsem se v České republice téměř nesetkala s vytvářením psychologických profilů, mimo jiné také proto, že se u nás profilování téměř nepoužívá, je to totiž metoda používaná především zahraničními odborníky.

Co se týče tématu forenzní psychologie jako takové, v teoretické části bude autorka zkoumat, jak tato disciplína využívá psychologických teorií, metod a dovedností k objasnění trestných činů. Dále se zaměří na důležité role, které forenzní psychologové hrají například při analýze místa činů nebo zranění oběti a to za účelem sestavení psychologického profilu neznámého pachatele. Profilaci jako takové bude věnována zvláštní pozornost, jelikož se jedná o techniku, která v rámci forenzní psychologie zaujímá zvláštní místo. Vytváří totiž obraz, který pomáhá kriminalistům a vyšetřovatelům porozumět zločincům a usnadňuje jejich dopadení. Dále nahlédneme do mysli sexuálních zločinců, jaké mají rysy, motivy, deviace a potencionální spouštěče vedoucí k páchání těchto činů. Praktická část je vytvořena pomocí kazuistiky, která slouží jako příklad postupu při sestavování profilu a dále ze strukturovaného rozhovoru s bývalým slovenským kriminalistou Matějem Snopkem.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Primárním cílem této bakalářské práce je objasnit způsoby využívání forenzní psychologie při vytváření psychologických profilů pachatelů sexuálních trestných činů a zjistit důvody, které stojí za tím, že se profilovací metoda v České republice téměř nevyskytuje a jak by se toto mohlo změnit.

K dosažení tohoto primárního cíle byla využita rešerše odborné literatury i dalších odborných zdrojů. Formou kazuistiky byly vytvořeny psychologické profily dvou pachatelů pomocí fotek z míst činů a podrobného nastudování způsobu, jakým byly tyto sexuální trestné činy provedeny. Na závěr byl použit kvalitativní výzkum, strukturovaný rozhovor s respondentem, který tímto přinesl pohled na danou problematiku očima odborníka.

2 Forezní psychologie a objasňování trestné činnosti

2.1 Pojem

„Forezní psychologie je aplikovanou disciplínou, která se uplatňuje tam, kde se jedinec stává subjektem občanských a trestněprávních vztahů“¹

Forezní psychologie jakožto věda slouží ke zjišťování informací ohledně trestných činů² různého druhu. Tato věda je jednou z mnoha disciplín, která se využívá při profilování pachatelů a můžeme ji označit jakožto aplikovanou psychologickou disciplínu, jejíž náplní je mimo jiné i zkoumání duševního stavu osobnosti, chování, přičetnosti v době páchání trestného činu a zjišťování charakteristik těchto činů. Uplatňuje se např. v soudní praxi, formou vypracovávání znaleckých posudků pro zjišťování psychických charakteristik obviněných, jejich zvláštností, perspektiv, přičetnosti v době konání trestné činnosti, posuzování důvěryhodnosti svědků apod.³

Forezní psycholog

Výkon forezní psychologie provádí takzvaný soudní znalec z oboru psychologie, také označován jakožto forezní psycholog. Ten je jmenován ministrem spravedlnosti, nebo samotným soudem. Jeho hlavním úkolem je na základě své odbornosti zpracovávat znalecké posudky a následně vyšetřovat pachatele i oběť. Tato činnost nesouvisí přímo s trestným činem jako takovým, nýbrž s osobou pachatele. Soudní znalec tuto již zmiňovanou činnost provádí u závažných trestných činů jako je například znásilnění a vražda.⁴

„Forezní psychologové se obvykle specializují pouze na jednu oblast studia, i když se postupem času mohou stát experty v jiných. Například se některé věnují výhradně vraždám, jiné loupežím a jiné domácím násilím. Kromě toho existují také některé speciality, jako je neuropsychologie, které mohou být užitečné pro všechny varianty této disciplíny.“⁵

¹ GILLERNOVÁ, I., BOUKALOVÁ H. a kolektiv. *Kapitoly z forezní psychologie*. Praha: Karolinum, 2020. s. 13. ISBN 978-80-246-4461-5.

² Trestný čin je činem protiprávním, který zákon označuje za trestný a vykazuje znaky uvedené v zákoně.

³ GILLERNOVÁ, I., BOUKALOVÁ H. a kolektiv. *Kapitoly z forezní psychologie*. Praha: Karolinum, 2020. s. 13-14. ISBN 978-80-246-4461-5.

⁴ WARD, L. *Forezní psychologie: historie, co studuje, funkce, výstupy*. Warbletoncouncil [online]. 2023 [cit. 2023-10-27]. Dostupné z WWW: <https://cs1.warbletoncouncil.org/psicologia-forense-3968>.

⁵ WARD, L. *Forezní psychologie: historie, co studuje, funkce, výstupy*. Warbletoncouncil [online]. 2023 [cit. 2023-10-27]. Dostupné z WWW: <https://cs1.warbletoncouncil.org/psicologia-forense-3968>.

Obsahem vytvořeného znaleckého posudku jsou mimo jiné známky duševní poruchy, psychických traumat, nebezpečnost spáchaného trestného činu. Soudní znalec z oboru psychologie také spolupracuje i s jinými znalci, například znalcem psychiatrem, či sexuologem. Jejich posudky v rámci spolupráce se musejí shodovat a to zejména, když se jedná o posudek společný. Forenzní psycholog je zodpovědný za zpracování důkazů, které byly shromážděny detektivy, forenzními vědci a kriminalistickými psychology, pro použití v trestním právu a soudním procesu během obvinění, stíhání, soudního líčení a odsouzení.⁶

Forenzní psychologové spolupracují s orgány činnými v trestním řízení při vyšetřování trestných činů podezřelých osob, obviněných, pachatelů, svědků, poškozených – dospělých, dětí i mladistvých. K trestní věci bývají přibíráni na základě usnesení / opatření Policií České republiky, soudy (městským, krajským, vrchním) nebo NBÚ (Národním bezpečnostním úřadem). V případě sexuálního útoku forenzní psycholog nebude shromažďovat ani zkoumat fyzické důkazy z místa činu. Namísto toho zkoumá oběti, svědky a údajného pachatele. Jakmile dojde k obvinění, role forenzního psychologa v případě sexuálního útoku může záviset na tom, co je třeba v konkrétním případě objasnit.⁷

Druhy forenzní psychologie

- 1) Kriminalistická-zde se psychologie využívá k objasňování a vyšetřování trestných činů. Uplatňuje se především v trestním přípravném řízení;
- 2) Soudní-jedná se o aplikaci psychologických poznatků v civilním a trestním řízení. Nejdelší tradici má zde soudní expertíza;
- 3) Penitenciární-zabývá se problematikou, která vzniká ve výkonu trestu odnětí svobody;
- 4) Postpenitenciární- která se zaměřuje na psychologické začlenění osob po výkonu trestu odnětí svobody zpátky do společnosti a běžného života;
- 5) Kriminologická-zabývající se vypracováváním poznatků o psychologických příčinách, které vedou ke kriminalitě.⁸

⁶ MICHEL, K., In Quora. [online]. [cit. 2023-10-27]. Dostupné z WWW: <https://www.quora.com/How-is-psychology-useful-in-crime-solving>.

⁷ PINTO, B., What role does forensic psychology play in a sexual assault case? In The Chicago School [online]. 5.11. 2018, [cit. 2023-10-27]. Dostupné z WWW: <https://www.thechicagoschool.edu/insight/psychology/forensic-psychology-sexual-assault/>.

⁸ DOKTOR- PSYCHOLOG: *Forenzní psychologie: Psychologická diagnostika vo forenzní a penitenciární psychologii*. [online]. [cit. 2023-10-27]. Dostupné z WWW: <https://www.doktor-psycholog.cz/forezni-psychologie-psychologicke-testy/>.

2.2 Historie

Vznik forenzní psychologie můžeme datovat až do roku 1879, kdy byla Wilhelmem Wundtem (jedním z prvních psychologů) založena jeho první laboratoř v Německu. To mělo za následek postupné studování vztahu kriminality a lidského chování.⁹ Psychologové začali brzy vystupovat také jako expertní svědci u soudu, první případ se odehrál v Německu v roce 1896, kde Albert von Schrenck-Notzing poskytl svědeckou výpověď v případě muže obviněného z vraždy tří žen.¹⁰ Avšak forenzní psychologie vznikla jako samostatná disciplína až po druhé světové válce. Před vypuknutím tohoto konfliktu, odborníci na lidské chování mohli působit jako specializovaní svědci v soudních procesech, ale pouze u některých. Kriminalistická psychologie pozvolna rostla, dokud nedosáhla svého cíle a to, když v roce 2001 byla tato disciplína uznána jako oficiální specializace APA (*Americká psychologická asociace*), čímž se stala jedním z nejmladších oborů psychologie.¹¹

2.3 Forenzně-psychologická analýza zranění oběti

Oběť a její zranění způsobená pachatelem má z hlediska forenzní psychologie značný význam při vytváření psychologického profilu, který slouží k jeho dopadení. Způsobená zranění fungují jako vodítka a důkazy odrážející pachatelův přímý kontakt s obětí trestného činu a jeho motiv, popřípadě modus operandi¹². Způsob, jakým je oběť usmrcena, počet ran a druh použité zbraně, může vést vyšetřovatele k dopadení pachatele. Zbraň totiž často vypovídá o osobnosti vraha a jeho násilných fantaziích. Například skutečnost, že oběť měla vícero ran, spolu s umístěním těchto ran, může být nápovědou ke vztahu mezi vrahem a obětí. Více ran může vypovídat o hněvu, nepřátelství a nahromaděné frustraci pachatele vůči oběti. Čím je pachatel oběti bližší, tím pravděpodobněji najdete na těle více způsobených smrtelných zranění, naopak pokud pachatel s obětí nemá žádný vztah, tím je pravděpodobnější, že příčinou smrti bude pouze jedno fatální zranění.

⁹ WARD, L. *Forenzní psychologie: historie, co studuje, funkce, výstupy*. Warbletoncouncil [online]. 2023 [cit. 2023-10-27]. Dostupné z WWW: <https://cs1.warbletoncouncil.org/psicologia-forense-3968>.

¹⁰ TARTAKOVSKY, M. MS. *How Forensic Psychology Began and Flourished*. PsychCentral [online]. 2011 [cit. 2023-10-27]. Dostupné z WWW: <https://psychcentral.com/blog/how-forensic-psychology-began-and-flourished#1>.

¹¹ WARD, L. *Forenzní psychologie: historie, co studuje, funkce, výstupy*. Warbletoncouncil [online]. 2023 [cit. 2023-10-27]. Dostupné z WWW: <https://cs1.warbletoncouncil.org/psicologia-forense-3968>.

¹² *Modus operandi- typický způsob, kterým pachatel páchá zločin*

Zranění a jejich mechanismus posuzuje soudní lékař, který na základě pitvy vypracovává pitevní protokol a znalecký posudek. Posmrtná prohlídka těla oběti se zaměřuje na veškerá zranění, nejen na ta fatální. Například u hematomů si můžeme říci, že nejsou nikterak důležité, ale díky nim můžeme brát v potaz to, zda se oběť bránila (obránná zranění-svědčí též o intenzitě útoku), byla bita, vlečena nebo držena v zajetí. Pro analýzu je zásadní popis lokalizace zranění, způsobu, intenzity a doby jeho vzniku (před smrtí oběti/během/po smrti). Díky těmto aspektům můžeme snáze objasnit např. zda byla oběť před činem mučena, nebo jak bylo s tělem posmrtně zacházeno.¹³

Přibrání znalce k případu upravuje trestní řád (Zákon č. 141/1961 Sb.) a to konkrétně §105

„(1) Je-li k objasnění skutečnosti důležité pro trestní řízení třeba odborných znalostí, vyžádá orgán činný v trestním řízení odborné vyjádření. Jestliže pro složitost posuzované otázky takový postup není postačující, přibere orgán činný v trestním řízení znalce. V přípravném řízení přibírá znalce ten orgán činný v trestním řízení, jež považuje znalecký posudek za nezbytný pro rozhodnutí, pokud byla věc vrácena k došetření, státní zástupce, a v řízení před soudem předseda senátu. O přibrání znalce se vyrozumí obviněný a v řízení před soudem též státní zástupce. Jiná osoba se o přibrání znalce vyrozumí, je-li k podání znaleckého posudku třeba, aby tato osoba něco konala nebo strpěla.“¹⁴

U obětí násilných trestných činů se setkáváme především s mechanickými zraněními pomocí nástrojů a to buď tupých (kámen, cihla, tyč) a nebo ostrých (nůž, skalpel). Podle použitých zbraní lze zjistit i stav připravenosti pachatele na čin. Na případ i na místo činu se totiž nahlíží jinak, pokud si na něj pachatel sám přinesl vlastní pomůcky, nebo použije ty, které se nachází na místě činu, nebo v jeho blízkosti.

Poranění oběti můžeme dělit na:

- Způsobená tupým/ostrým nástrojem (řezné, bodné, sečné rány);
- Způsobená střelnými zbraněmi;
- Způsobená rukama (např. škrábance);
- Udušení oběšením, uškrcením, zardoušením.

¹³ GILLERNOVÁ, I., BOUKALOVÁ H. a kolektiv. *Kapitoly z forenzní psychologie*. Praha: Karolinum, 2020. s. 59-74. ISBN 978-80-246-4461-5.

¹⁴ Zákon č. 141/1961 Sb., *Zákon o trestním řízení soudním (trestní řád)* [online]. [cit. 30.10.2023]. Dostupný z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>.

Strangulace: Intimní/kontrolní

Pachatelé používají své ruce, provazy, opasky a jiné ligatury k usmrcení obětí. Psychologie strangulace se soustřeďuje na kontrolu. Tito pachatelé mohou přesně řídit, kdy a jak smrt nastane, zatímco se dívají oběti do jejich očí plné hrůzy a strachu. Narozdíl od pistolí nebo nožů uspokojuje strangulace mimo jiné i vrahovu sexuální fantazii.

Bodné rány: Násilné

Bodné rány odráží vysokou emocionalitu. Vyžadují přiblížení se k oběti a sílu, na rozdíl od odstupu, který poskytuje střelba z pistole. Bodání se často vyskytuje v rámci osobních vztahů.

Střelba: Rychlá a s odstupem

Jedno stisknutí spouště může fatálně zranit někoho, kdo je vzdálený i několik desítek metrů. To umožňuje chladný a odtažitý styl vraždy. Střelba odráží emoční odtržení a nedostatek empatie. Střelné zbraně umožňují vrahům efektivně zabíjet bez fyzické námahy. Někteří pachatelé volí střelbu na oběti z blízka, což na druhou stranu naznačuje určitou touhu po intimitě a kontrole.

Ubití: Osobní/přímé násilí

Útok prostřednictvím tupého předmětu představuje pro pachatele intimitu a provedení vyžaduje velkou fyzickou sílu. Údery často odrážejí explozivní vztek nebo nenávisť k obětem.¹⁵

Zranění oběti se analyzují v rámci celého trestného činu, je důležité zjistit, jaké má zranění původ, jaká byla mechanika jeho vzniku a zda bylo záměrné. U trestných činů se sexuálním podtextem (znásilnění, sexuálně motivovaná vražda) se setkáváme nejčastěji s tím, že pachatel zaútočí se zbraní, kterou používá ke „zastrašení“ oběti, např. nůž, ne vždy ho ale pachatel má v úmyslu použít.

Síla, kterou je útok proveden se dělí na sílu:

- **Zaměřenou na kontrolu** (pachateli umožňuje oběť omezit v pohybu, znehybnit, zamezit útěku)
- **Cílenou** (využívá se k dosažení určitého cíle a je využita rychle a efektivně, pachatel útočí na životně důležité orgány)

¹⁵ GILLERNOVÁ, I., BOUKALOVÁ H. a kolektiv. *Kapitoly z forenzní psychologie*. Praha: Karolinum, 2020. s. 59-74. ISBN 978-80-246-4461-5.

- **Brutální** (pachatel chce oběti způsobit rozsáhlá zranění vedoucí ke smrti);
- **Overkill** (jedná se o zranění, která přesahují hranici, která je nutná pro usmrcení člověka. Pachatel útočí větším množstvím zbraní, nebo způsobuje velké množství ran, která se svým počtem a intenzitou vymykají)
- **Defenzivní** (zranění vytvořena obětí snahou bránit sebe sama)
- **Preventivní** (cílem je znemožnit identifikaci oběti a zničit důkazy, např. vytrhání zubů, uřezání prstů)
- **Experimentální** (naplňuje fantazii pachatele)
- **Mučení** (opakující se úmyslné zraňování oběti se záměrem uspokojit pachatele, oběť musí být zpočátku živá a při vědomí).¹⁶

2.4 Forezně-psychologická analýza místa činu

Profilování pachatele podle místa činu¹⁷ je kriminalistická metoda, která se zaměřuje na analýzu faktorů spojených s místem, kde došlo k trestnému činu. Tato metoda se snaží porozumět chování pachatele na základě charakteristik konkrétního místa činu a stop na něm nalezených. Opírá se o analýzu různých aspektů místa, jako je geografie, topografie, sociální a demografické faktory. Cílem je identifikovat vzorce chování pachatele na základě toho, jakým způsobem, kde a za jakých okolností se čin odehrál. Samotná analýza místa činu zahrnuje různé činnosti, jako je například zajištění místa činu, vizuální prohlídka místa činu, vizuální prohlídka těla a předmětů, rekonstrukce události nebo průzkum místa, které jsou navrženy tak, aby umožnily stanovení skutečností případu a následně vytvoření forezní verze a profilování pachatele.¹⁸

„Poznání způsobu provedení trestného činu a jeho individuálních zvláštností vyžaduje od vyšetřovatele, resp. od profilujícího odborníka, schopnost nalézt a dešifrovat, tj. správně interpretovat jeho projevy (stopy) na místě činu.“¹⁹

¹⁶ GILLERNOVÁ, I., BOUKALOVÁ H. a kolektiv. *Kapitoly z forezní psychologie*. Praha: Karolinum, 2020. s. 59-74. ISBN 978-80-246-4461-5.

¹⁷ Místo činu je místo, kde byla oběť trestného činu nalezena (u vraždy), nebo místo, kde se odehrál skutkový děj tohoto činu (např. místo, kde došlo ke znásilnění).

¹⁸ The Handy Psychology Answer Book: *What is the difference between organized and disorganized serial killers?* [online]. [cit. 2023-11-6]. Dostupné z WWW: https://www.papertrell.com/apps/preview/The-Handy-Psychology-Answer-Book/Handy%20Answer%20book/What-is-the-difference-between-organized-and-disorganized-se/001137018/content/SC/52cb030782fad14abfa5c2e0_default.html.

¹⁹ GILLERNOVÁ, I., BOUKALOVÁ H. a kolektiv. *Kapitoly z forezní psychologie*. Praha: Karolinum, 2020. s. 251.

Dle průběhu trestného činu místa rozlišujeme na:

- 1) Místo kontaktu (pachatel si na tomto místě oběť vyhlédl, nebo ji oslovil);
- 2) Místo útoku (pachatel zde svou oběť napadl);
- 3) Přejídné místo (místo mezi útokem a odložením oběti);
- 4) Místo odložení (místo, kde byla oběť nalezena).

Ne každý trestný čin má všechny tyto stádia, ve spoustě případů místa splývají a ne vždy je možné je vypátrat. To má za následek ztížení vytvoření profilu, místo je totiž jeden z významných faktorů, který odráží psychologickou osobnost pachatele a jeho styl přemýšlení. Nejdůležitější je ovšem samotné místo činu, kde nalezneme a zajistíme většinu důkazů.²⁰ Co se týče místa činu, či místa, kde byla oběť nalezena, pozornost se věnuje zejména:

- Určení míry organizovanosti či neorganizovanosti pachatele
- Tomu, v jakém stavu byla oběť nalezena
- Zda bylo z místa něco odneseno (tzv. suvenýry, které si pachatel odnáší pro jeho potěšení a připomínku toho, že daný čin spáchal)
- Stav oblečení oběti (zda byla oběť svlečena úplně, byla oblečená, svlečena napůl, bylo její oblečení vlivem pachatele záměrně poškozeno nebo jim byla zakryta);
- Zda s ní bylo posmrtně manipulováno (zahrnuje naaranžování do ponižujících poloh, nekrofilii či snahu snížení rizika objevení)
- Jaký měl pachatel vztah k místu činu (věděl rizika, která toto místo přináší, jak z něj nepozorovaně uniknout a jaký terén se zde nachází)
- Jakým způsobem se pachatel na místo dostal
- Přítomnost či nepřítomnost zbraně
- Předměty nalezené v okolí a jejich poloha/naaranžování.²¹

Tyto výše uvedené aspekty odráží mimo jiné pachatelovu míru připravenost na čin, psychické rozpoložení, inteligenci, deviance, motivaci a fyzický stav pachatele.

²⁰ GILLERNOVÁ, I., BOUKALOVÁ H. a kolektiv. *Kapitoly z forenzní psychologie*. Praha: Karolinum, 2020. s. 237.

²¹ GILLERNOVÁ, I., BOUKALOVÁ, H. *Vybrané kapitoly z kriminalistické psychologie*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2006, s. 93. ISBN 80-246-1293-3.

2.5 Organizovaný a neorganizovaný pachatel

Mezi kriminalistickými profilovači existuje teorie, že sériové násilníky lze rozdělit do dvou typů a to na základě scény deliktu. Prvním typem je organizovaný typ (má plánovaný, promyšlený přístup ke zločinům). Neorganizovaní pachatelé jsou na druhé straně méně opatrní a metodičtí.²²

Organizovaný pachatel

Při páchání trestné činnosti je zcela při smyslech a je označován za antisociálního psychopata. Je pro něj důležitý jeho vzhled, bývá v partnerském svazku a často má i děti, pochází ze střední vrstvy. Většinou je nejstarším dítětem v rodině a má dominantní matku. Za jeho přednost se považuje manipulace a ve většině případů má vystudovanou střední/vysokou školu, na lidi působí přívětivě a extrovertně. Tímto chováním dokáže zamaskovat jeho skutečné já a nevzbuzuje podezření. Uvnitř je to ale člověk, co nemá svědomí či soucit k druhým. Jeho oběti jsou zcela náhodné a jemu neznámé, obvykle ale mají podobný vzhled, který mu připomíná konkrétního člověka z jeho života. Oběti často sleduje a čin plánuje (čeká na vhodnou příležitost). Většinou nebývá stejné místo činu i místem, kde je jeho oběť nalezena. Stopy po sobě zahazuje a používá zbraně, které si na místo činu přinese a následně i odnese. Na místo činu se vrací a pečlivě sleduje práci policistů při vyšetřování.²³

Neorganizovaný pachatel

Neorganizovaný pachatel na druhou stranu bývá označován za asociálního jedince s nízkým sebevědomím, nižším intelektem, nízkým vzděláním, nemluvného, samotářského a nepořádného s obtížnostmi najít si zaměstnání. Jeho otec nebyl při výchově přítomen nebo byl závislým na drogách/alkoholu.²⁴ Sexuálně bývá nezkušený a pokud má vztah, nedokáže si ho udržet. Jeho útoky jsou impulzivní, neplánované a s použitím násilí, oběti jsou značně slabší a submisivní a většinou pachatele znají, ovšem před a při útoku s nimi konverzuje pouze minimálně. Zbraně na místě činu zanechává, používá ty, které jsou v okolí útoku a zanechává po sobě stopy DNA. Scéna deliktu je ledabylá,

²² The Handy Psychology Answer Book: *What is the difference between organized and disorganized serial killers?* [online]. [cit. 2023-11-6]. Dostupné z WWW: https://www.papertrell.com/apps/preview/The-Handy-Psychology-Answer-Book/Handy%20Answer%20book/What-is-the-difference-between-organized-and-disorganized-se/001137018/content/SC/52cb030782fad14abfa5c2e0_default.html.

²³ DRBOHLAV, A. *Psychologie sériových vrahů*. Praha: Grada Publishing a.s, 2013. s.22-25.

²⁴ ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o. 2013. s 201-202.

jsou zde přítomny také sexuální aktivity s obětí a to i posmrtné. Místo útoku bývá stejné jako to, kde je později oběť nalezena (nesnaží se ji ukryt).²⁵

²⁵ DRBOHLAV, A. *Psychologie sériových vrahů*. Praha: Grada Publishing a.s, 2013. s.22-25. ISBN 978-80-247-4371-4.

3 Psychologické profilování

3.1 Pojem

Psychologické profilování je metoda, se kterou se nejčastěji setkáváme především ve filmech a seriálech s kriminalistickým podtextem. Právě díky tomu mnozí z nás mají zkrácenou představu o jejím využití jakožto prostředku k dopadení pachatele. Z části za to může jak její přílišné zveličování, které tuto metodu považuje do jisté míry za „zázračnou“, tak i neinformovanost lidské populace jako takové. Psychologické profilování, které má v Americe mnoho termínů, jako například criminal profiling nebo behavioral profiling, můžeme popsat jako postupné vyhodnocování dostupných informací o konkrétním trestném činu, tyto informace se poté podrobí psychologickému rozboru, z kterých lze odvodit chování a vlastnosti neznámého pachatele a následně i jeho psychologický profil.²⁶ Vytváření profilu má za cíl odpovědět na tři kriminalistické otázky-Jak, Co, Proč a Kdo.²⁷

Profilování jako takové ovšem není stoprocentní a bezchybné, má své limity a vychází ze statistik. Osoba se specializací na vytváření psychologických profilů se nepřizve automaticky ke každému případu trestného činu. Je tomu tak pouze u zvláště závažných trestných činů, které jsou značně nápadné, mají svůj modus operandi a z pravidla směřují proti neznámým obětem. Onen psychologický profil se na základě těchto skutečností nedá použít v trestním řízení jako právoplatný důkaz a to ani jako důkaz nepřímý. Slouží pouze jako nástroj k rychlejšímu zúžení podezřelých a dopadení pachatele a to díky tomu, že si můžeme vytvořit představu o tom, jak se pachatel může chovat a proč, jaká mohla být jeho motivace a popřípadě jeho pravděpodobné další kroky a možné kriminální chování, předcházející jeho dopadení.²⁸

3.2 Historie

Již od počátku 19. století můžeme datovat vyšetřovatele používající psychologii, jakožto nástroj k porozumění osoby pachatele. Mezi prvními pokusy o vytvoření profilu byl profil Jacka Rozparovače v letech 1880. V této době ovšem o profilovací metodě nebylo téměř žádné povědomí a jak vyšetřovatelé, tak psychiatři měli jen malé množství

²⁶ DRBOHLAV, A. *Psychologie sériových vrahů*. Praha: Grada Publishing a.s, 2013. s. 20-21.

²⁷ ZÁHORSKÁ, J. *Psychologická intervence při vyšetřování trestných činů*. Praha: Portál, s. r. o., 2007. s. 104.

²⁸ DRBOHLAV, A. *Psychologie sériových vrahů*. Praha: Grada Publishing a.s, 2013. s. 20-21.

důkazů, z kterých se dalo vycházet. Případ, který k této metodě přilákal značnou pozornost byl takzvaný „Mad bomber“, který 16 let děsil svými bombovými útoky občany New Yorku. Jeho psychologický profil vytvořil psychiatr A. Brussel, který v něm mimo jiné uvedl i to, že pachatelem je muž kolem 50 let, který hledá odplatu, je svobodný a trpí Oidipovským komplexem. Po jeho dopadení se následně ukázalo, že tento profil byl téměř přesný.²⁹

Nicméně až kolem 70 let minulého století se profilováním začal zabývat speciální útvar FBI, kde tento obor vznikl a začal se začleňovat do běžné praxe při řešení sériových vražd. Byl to právě John Douglas, který tuto tehdy novou techniku odkrývání zločinců zavedl. Pomocí rozhovorů s již dopadenými sériovými vrahy J. Douglas, Ressler a jeho tým sesbírali od těchto zločinců informace a poznatky, od kterých se jejich budoucí profily odvíjely. Sestavili také databázi, která se nazývá Violent Criminal Apprehension Program(VICAP), do které se zadávají informace o trestných činech, jejich charakteristikách a zvláštностech. Tento program vznikl na základě zvyšující se trestné činnosti, které nastalo po roce 1980. Velkou výhodou této databáze je, že umožňuje během několika sekund rychlé hledání napříč databázemi a následné nalezení trestných činů, které sdílí společné aspekty. Tato databáze byla natolik inovativní, že se stala téměř celosvětovou.³⁰

Co se týče psychologického profilování v ČR, skutečný rozvoj této metody na našem území začal až na počátku 90. let minulého století, kdy nám byl mimo jiné Kanadany nabídnut jejich analytický systém ViCLAS (Violent Crime Linkage Analysis System). Tento systém je napříč několika státy nejpoužívanější (např. Německo, Belgie, Francie, Nový Zéland, ČR). Jedná se o systém pro řešení násilných trestných činů. Slouží k rychlému vyhledávání informací o jednotlivých trestných činech. Využívá se hlavně v případech sériových útoků, program porovná jednotlivé parametry a nachází shody v detailech činů. Tímto kriminalisté mohou dopadnout pachatele na základě činu spáchaného již v minulosti, který vykazuje stejné podobnosti. O dva roky později byla v ČR vytvořena zvláštní policejní jednotka specializovaných detektivů, ovšem tato skupina nevydržela dlouho a již v roce 2004 zaniká.³¹

²⁹ INNES, B. *Criminal Profiling*. Amber Books Ltd, 2022. s. 34-37.

³⁰ INNES, B. *Criminal Profiling*. Amber Books Ltd, 2022. s. 47-92.

³¹ JANOUŠ, V. Vraždy podle vzorce, unikátní systém loví zločince. *Deník.cz*[online]. [cit.2011-09-19]. Dostupné z WWW: https://www.denik.cz/z_domova/vrazdy-podle-vzorce-unikatni-system-lovi-zlocince.html .

3.3 Přístupy k profilování

V nynější vědecké komunitě se profilování jako takové dělí do dvou na sebe navazujících přístupů s tím, že každý uplatňuje koncepčně zcela odlišné metody, podle kterých se pachatelův profil vytváří.

Americký model

První z přístupů je reprezentován FBI (Federal Bureau of Investigation). Kde již v roce 1972 v rámci akademie FBI vznikla jednotka behaviorálních věd, která zprvu sloužila k vytváření základních profilů a poté se uplatnila při využití počítačové databáze. V této databázi se evidují jednotlivé profilovací analýzy, jak už jich objasněných, tak také neobjasněných zločinů. Díky čemuž lze pomocí porovnávání jednotlivých dat trestných činů. posuzovat a na základě podobností mezi těmito činy nacházet spojitosti, nebo dokonce přiřadit k jedné osobě pachatele více trestných činů. FBI využívá k tvorbě profilů své vlastní zkušené profesionály, kteří mají dlouholetou praxi v oboru. Tato škola představuje takzvanou „deduktivní metodu“, která je procesem interpretování forenzních důkazů a studiem pachatele, což má za cíl provést rekonstrukci chování pachatele na místě činu. Zde poté záleží na schopnostech konkrétního odborníka a jeho rozpoznávacích dovednostech sloužících k oddělování vzorců chování pachatelů. Vše stojí především na psychologovi, který se v již zmiňovaném profilu zaměřuje na pachatelovu motivaci ke spáchání trestných činů.³²

Jedním z hlavních rozdílů mezi školou FBI a školou investigativní psychologie (Liverpolskou školou) je ten, že škola FBI rozděluje pachatele trestných činů na základě jeho takzvané organizovanosti, či neorganizovanosti, pro toto rozdělení je stěžejním faktorem místo činu. Těmto rozdělením byla věnována pozornost v předešlých kapitolách.

Britský model

Druhým z přístupů je škola investigativní psychologie. Kde se psychologické profilování začalo uplatňovat až 10 let poté, co bylo vytvořeno FBI. A to na základě existence 4 profilovacích technik:

³² TURVEY, B. *Behavior evidence: understanding motives and developing suspects in unsolved serial rapes through behavioral profiling techniques*. 1996, Dostupné z WWW: <http://www.corpus-delicti.com/rape.html>.

- Geografické
- Klinické
- Investigativní
- Typologické

Tato škola sice nepoužívala všechny z profilovacích technik, ale stavěla především na jedné a to na metodě geografické. Tato metoda vycházela z poznatku, že mezi místem činu a místem pachatelova bydliště není souvislost pouze náhodná, avšak mají spojitost, která slouží jakožto vodítko k dopadení onoho pachatele. Na počátku vzniku geografické metody se mělo za to, že první ze série pachatelovo trestných činů je spáchán v poměrně malé vzdálenosti od jeho domova, jakožto „útočiště“. Tato vzdálenost se dá zjistit na základě několika faktorů.

Prvním z těchto faktorů je ten, že pachatel zpravidla svůj první zločin páchá na místě jemu dobře známém, orientuje se v něm, zná únikové cesty a zároveň ví, že zde s největší pravděpodobností nebudou svědci. Tento pachatel při páchání budoucích zločinů rozšiřuje jeho pole působnosti na základě nabývajících sebevědomí a pocitu „nedosažitelnosti“. Na základě aplikace této metody se dospělo k závěru, že jisté typy sériových násilníků se po spáchání více trestných činů po určitém čase vrací čím dál tím blíže k místu jejich prvního zločinu. Odborníci zaměřující se na profilování usoudili, že dvě místa k sobě nejvzdálenější představují pomyslný průměr v jehož středu má daný pachatel bydliště.³³

3.4 Profilovací postup

Vznik

- Analýza místa činu,
- Informace o oběti (jméno, zaměstnání, bydliště, kriminální historie, volnočasové aktivity, reputace),
- Forenzní důkazy (důkazy, které byly nalezeny na místě činu, pitva oběti, toxikologická zpráva, fotografie/videozáznamy, laboratorní expertíza),

³³ INNES, B. *Vědci proti zločinu-Svět moderní forenzní vědy*. Praha: Naše V s.r.o., 2010. s. 221.

Zpracování informací

- Styl spáchání trestného činu,
- Primární úmysl (získání financí, sexuální uspokojení, emocionální/specifický-sebeobrana),
- Riziko viktimizace,
- Pachatelovo riziko (riziko, kterému se pachatel činem vystavil. Např. doba, kdy oběť napadl-většimu riziku se pachatel vystaví, když oběť napadne za denního světla),
- Čas (doba spáchání trestného činu, zbavení se oběti a zahlazení stop),
- Místo (informace o místech, kde se oběť po čas činu nacházela, např. vzdálenost mezi místem činu a místem nalezení oběti nám může prozradit, zda pachatel použil k přenosu těla vozidlo, či nikoli).³⁴

Rekonstrukce

Je jedním z důkazních prostředků, cílem je získat co nejdetailnější představu o průběhu trestného činu., jak se vyvíjel, prověřuje výpovědi podezřelých/svědků.

Profil samotný

Po analyzování a zjištění předešlých aspektů, na jejich základě nastává samotné vytvoření pravděpodobného profilu pachatele.³⁵

Na závěr této kapitoly je nasnadě zmínit úskalí, která profilaci provází. Ne každý psychologický profil, nebo metoda musí být zákonitě úspěšná. Je třeba si uvědomit, že kvalita profilu se v první řadě odvíjí od vyhodnocení důkazů na místě činu a jelikož jsou profily vytvářeny člověkem, vždy je možné, že tento lidský faktor může selhat.

Jedním z důvodů, proč se profilovací metoda v ČR uplatňuje jen zřídka jsou škrtky v policejním rozpočtu, tudíž na rozšíření těchto projektů není dostatek financí. Co se týče policie, tak v současné době chybí specializované pracoviště, jehož náplní práce by bylo zaměřeno na výcvik nových pracovníků do takové míry, aby odpovídalo standardům jiných zemí v oblasti analýzy lidského chování. Dalším z důvodů je ten, že v České republice se setkáváme s vysokým stupněm objasňování vražd a sexuálně motivovaných skutků. Ve většině případů je pachatelem někdo z okolí oběti např. její partner, rodina,

³⁴ DOUGLAS, J., A. BURGESS, R., RESSLER. *Sexual homicide: Patterns and motives*. New York: Free Press, 1995. s.136-145.

³⁵ DOUGLAS, J., A. BURGESS, R., RESSLER. *Sexual homicide: Patterns and motives*. New York: Free Press, 1995. s.136-145.

kamarád či kolega z práce. Tudíž se můžeme setkat s názorem, že psychologické profilování je v ČR „zbytečné“ protože je zde málo případů, kde by se tato metoda měla šanci úspěšně uplatnit.

Přesnost profilu závisí na kvalitě dostupných důkazů a dovednostech profilujícího odborníka. V některých případech může být profil nepřesný, což může vést vyšetřovatele na špatnou cestu a způsobit ztrátu cenného času. Profil může ve značné míře ovlivnit povrchní ohledání místa činu, neprovedení všech nezbytných vyšetřovacích úkonů, nekvalifikované výslechy svědků, či povrchní prověrka vytýčených verzí a preferování pouze jedné z nich. Odborníky mohou ovlivnit jejich vlastní osobní přesvědčení a zkušenosti, což může vést k nepřesným profilům. Kromě toho existuje riziko, že proces profilace může být ovlivněn stereotypy nebo předsudky vůči určitým etnickým skupinám lidí.

V neposlední řadě lze říci, že tato metoda má omezené uplatnění, protože se vztahuje pouze na určité druhy zločinů, jako jsou například znásilnění a vražda. Běžnější trestné činy, jako je vloupání, se k profilování nehodí, protože z místa činu lze získat málo informací. Profilace je založena na předpokladu, že pachatelé mají ve všech situacích a kontextech stejnou motivaci ke spáchání daného činu. Během zločinu se mohou objevit nepředvídané události, které způsobí, že pachatel změní modus operandi.³⁶

Na základě tohoto faktu byla ve Velké Británii vypracována studie, která se zaměřila na efektivnost této metody. Ze studie vyplynulo, že z 184 případů, kdy metoda byla použita, pouze 2,7 % vedlo k úspěšnému dopadení pachatele. Podobná studie byla provedena i v USA, zde byla úspěšnost o něco vyšší a to pouhých 8 %. Mnozí si mohou říci, že na základě těchto výsledků je téměř zbytečné a kontraproduktivní profilování v praxi uplatňovat. Ovšem dle mého názoru, ačkoli existuje spousta kritiků, tak má tato metoda svůj potenciál, kterému je třeba se více věnovat.³⁷

³⁶ HOFMANOVÁ, J. *Potřebujeme inovovat policejní postupy?* [online]. 2019. [cit. 2023-11-17]. Dostupné z WWW: <https://www.vsfs.cz/periodika/forenzni-vedy-2019-1-01.pdf>

³⁷ DRBOHLAV, A. *Psychologie sériových vrahů*. Praha: Grada Publishing a.s, 2013. s. 21.

4 Kriminalita

„Kriminalitu můžeme charakterizovat jako činy, resp. způsoby jednání a chování jedinců, které jsou v dané kultuře nebo společnosti trestné. Jedná se o souhrn trestných činů, které se v konkrétní společnosti vyskytly a vyskytují a jsou sankcionovatelné podle trestního zákona. Mohou být jak zjevné, tak latentní. V případě kriminality jde o různé činy uvedené v trestním zákoníku.“³⁸

Důsledky kriminality mohou být velmi závažné a mohou zahrnovat poškození majetku, ztrátu života, ztrátu důvěry ve společnost, větší sociální nepokoje a další negativní dopady. V ČR se kriminalita dělí primárně na kriminalitu obecnou a kriminalitu hospodářskou.

V širším slova smyslu můžeme kriminalitu dělit taktéž podle:

- 1) **Druhu trestného činu:** Kriminalita může být rozdělena na různé druhy trestných činů, jako jsou majetkové trestné činy (například krádeže, loupeže), násilné trestné činy (vraždy, těžké ublížení na zdraví), ekonomická kriminalita (podvody, korupce), trestné činy spojené s drogami atd.;
- 2) **Závažnosti:** Trestné činy mohou být klasifikovány podle své závažnosti, od menších přestupků po závažné zločiny;
- 3) **Pachatele:** Kriminalita může být také klasifikována podle typu pachatele. Jedná se o individuální pachatele, skupinovou kriminalitu (například gangy) nebo organizovaný zločin (mezinárodní kriminální organizace);
- 4) **Sociálního prostředí:** Někdy se kriminalita dělí podle sociálního prostředí, ve kterém se vyskytuje. Může jít o urbánní kriminalitu, venkovskou kriminalitu nebo kriminalitu spojenou s konkrétními prostředími (například kybernetická kriminalita);
- 5) **Genderových nebo věkových skupin:** Některé druhy kriminality jsou spojeny s určitými věkovými skupinami nebo pohlavími. Například kriminalita mládeže, ženská kriminalita, apod.³⁹

Kriminalita se taktéž dělí na kriminalitu registrovanou a latentní. Registrovaná kriminalita zahrnuje trestné činy, které jsou oficiálně nahlášený, zaznamenány

³⁸ VETEŠKA, J., S. FISHER. *Psychologie kriminálního chování*. Praha: Grada publishing a.s, 2020. s. 28.

³⁹ Inovace-SEBS-ASEBS: Kriminologie- Stav, struktura a dynamika kriminality. Praha, 2011 [cit. 2023-11-06]. Dostupné z WWW: <https://www.fsps.muni.cz/inovace-SEBS-ASEBS/elearning/kriminologie/stav>.

a zpracovány orgány činnými v trestním řízení. Tyto informace jsou součástí statistik týkajících se trestné činnosti, které jsou shromažďovány a vedeny státními institucemi. Naopak latentní kriminalita představuje trestné činy, které se neobjevují v oficiálních statistikách. Důvody, proč některé trestné činy zůstávají latentní, mohou být různé:

- Nedostatek důvěry v systém (někteří lidé nemají důvěru v právní systém, považují hlášení zločinu za zbytečné).
- Neznalost (oběti si nejsou vědomy toho, že se staly obětí trestného činu).
- Nedostatek důkazů: (může chybět přesvědčivý důkazní materiál, který by vedl k úspěšnému vyšetření a následnému stíhání pachatele).
- Strach z toho, co se stane po nahlášení (reakce okolí), stud, obava z pomsty pachatele.⁴⁰

Rozdíl mezi registrovanou a latentní kriminalitou tedy spočívá v tom, že registrovaná kriminalita se odráží v oficiálních statistikách a záznamech, zatímco latentní kriminalita zůstává nezaznamenaná, není zahrnuta v oficiálních statistikách trestné činnosti. Existuje několik způsobů, jak získat údaje o latentní kriminalitě, většinou jsou to kriminologické výzkumy, kde se například ptáme respondentů, zda se někdy stali oběťmi trestného činu (viktimitační výzkumy). Co se týče kriminality, můžeme se setkat ještě s výrazy jakožto šedé číslo, nebo index kriminality-šedým číslem se rozumí případy, kdy byl pachatel trestně stíhán, ale nebyl odsouzen, nebo počet trestných činů, o kterých se orgány činné v trestním řízení dozvěděli, ale pachatel zjištěn nebyl.⁴¹

„Index kriminality Vyjadřuje intenzitu kriminality na určitém území přepočítanou na početnost obyvatelstva. Někdy se také používá výraz zatíženost nebo zamoření kriminalitou. Pro výpočet indexu kriminality platí vzorec:

$$\frac{\text{Počet trestných činů}}{\text{Počet obyvatel}} \times 10\,000$$

Pokud jde o obyvatele, kteří jsou trestně odpovědní, jedná se o tzv. čistý index a naopak hrubý index zahrnuje všechny obyvatele, tedy i osoby mladší patnácti let.“⁴²

⁴⁰ SCHELLE, K., J. TAUCHEN a kolektiv. *Sexuální trestné činy včera a dnes*. Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2014. s 332-343.

⁴¹ Inovace-SEBS-ASEBS: Kriminologie-Stav, struktura a dynamika kriminality. Praha, 2011 [cit. 2023-11-06]. Dostupné z WWW: <https://www.fsps.muni.cz/inovace-SEBS-ASEBS/elearning/kriminologie/stav>.

⁴² Kriminalita v ČR a EU: Index kriminality. [online]. [cit. 2023-11-06]. Dostupné z WWW: <https://www.czso.cz/documents/10180/202415465/08000922um.pdf/739b9e05-8ece-45dd-86c2-42521d42735f?version=1.1>.

5 Sexuální kriminalita

Sexuální neboli mravnostní kriminalita je problémem, s kterým se lze setkat nejenom v České republice, ale i v kterékoli jiné zemi. Lze říci, že sexuální kriminalita je globálním problémem ve společnosti, který lidstvo už od nepaměti provází, jeho přítomnost je zaznamenána již ve Starém zákoně, kde lze nalézt zmínky o tom, co se dnes za sexuální trestné činy označuje. Termín sexuální kriminalita se používá k označení trestných činů, které zasahují do osobní svobody a důstojnosti v sexuální oblasti a zahrnuje poměrně širokou škálu trestných činů.⁴³ Již z názvu této kriminality můžeme usoudit, že je páchána osobou, jejíž hlavním cílem je se sexuálně uspokojit na úkor oběti.

Tato kriminalita se řadí mezi jednu z nejzávažnějších a pro společnost nejnebezpečnějších a to díky svému zásahu do osobní svobody, kdy jedinec ztrácí schopnost sám o svém sexuálním životě rozhodovat, tímto mu může být způsobena fyzická, ale hlavně značná psychická újma (deprese, úzkosti, posttraumatická stresová porucha). Oběťmi těchto trestných činů mohou být jak děti, senioři, tak i dospělí a to bez ohledu na pohlaví, společenský status, nebo náboženství, které vyznávají. Právě proto je zde kladen velký důraz na pachatelovu represi a následnou prevenci s cílem snížit četnost těchto činů. Všechny sexuální trestné činy upravuje hlava III. V trestním zákoníku (zákon č. 40/2009 Sb.).

Sexuální trestné činy jsou činy, které jsou z pohledu oběti nechtěné a nevyžádané, nejedná se pouze o zneužívání či znásilnění, jak se mnozí lidé mohou mylně domnívat, ale patří sem například i kuplířství, sexuální nátlak a nakládání s dětskou pornografií. Jeden z hlavních problémů pro úspěšné dopadení pachatele je ten, že tyto činy velmi často zůstávají neoznámené, jiným slovem jedná se o kriminalitu s velkým procentem latentnosti, důvody proč tomu tak je již byly zmiňovány v předešlé kapitole.

5.1 Druhy sexuálních trestných činů

Ačkoliv je sexuálních trestných činů v trestním zákoníku popsáno mnohem více:

- *§ 185 Znásilnění*
- *§ 186 Sexuální nátlak*
- *§ 187 Pohlavní zneužití*

⁴³ ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 9.2. 2009 In Trestní zákoník. Hlava III. Dostupné také z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>.

- § 188 Soulož mezi příbuznými
- § 189 Kuplířství
- § 190 Prostituce ohrožující mravní vývoj dětí
- § 191 Šíření pornografie
- § 192 Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií
- § 193 Zneužití dítěte k výrobě pornografie
- § 193a Účast na pornografickém představení
- § 193b Navazování nedovolených kontaktů s dítětem⁴⁴

V mé práci se zaměřím především na trestný čin znásilnění a pohlavní zneužívání a to mimo jiné i z toho důvodu, že jsou svou povahou nejčtetnější.

5.1.1 Znásilnění

Ke značnému množství znásilnění dochází na základě mezilidských vztahů, pachatel se s obětí zná, nebo s ní má jisté pouto a to je mnohdy pro oběť po psychické stránce daleko horší, než když tento čin spáchá osoba oběti neznámá. V České republice se můžeme setkat s řadou mýtů týkající se znásilnění, zlehčování tohoto skutku nebo dokonce obviňování samotné oběti znásilnění, kdy mnozí razí názor, že oběť znásilnění nese na tomto trestném činu spoluvinu (ať už se jedná o flirtování, vyzývavé oblečení či jiné chování).

Znásilnění je v trestním zákoníku popsán takto:

§185

„(1) Kdo jiného násilím nebo pohrůzkou násilí nebo pohrůzkou jiné těžké újmy donutí k pohlavnímu styku, nebo k takovému činu zneužije jeho bezbrannosti, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až pět let.

Násilné jednání můžeme chápat jakožto takové jednání, kde dojde k cílenému fyzickému útoku s cílem oslabit nebo odstranit vyvíjeného odporu oběti, za účelem vykonání pohlavního styku. Charakteristika tohoto trestného činu je ovšem naplněna i bez přímého použití násilí a to tak, že pachatel použije pohrůžku k násilí, nebo vyhrožování, ke kterému může dojít, pokud by oběť nesouhlasila s podvolením se pachateli.

Donucení je chápáno jako opak dobrovolnosti, osoba se podřídí cizí vůli, což má za následek překonání odporu ze strany pachatele a stav bezbrannosti je takový

⁴⁴ ČESKO. § 185 Zákona č. 40 ze dne 9.2. 2009 In Trestní zákoník. Hlava III. Dostupné také z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>.

stav, kdy oběť není schopná pachateli klást odpor, či projevit svůj souhlas (vlivem drog, alkoholu, duševní chorobou, postižením).

(2) Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin, uvedený v odstavci 1

a) souloží nebo jiným pohlavním stykem provedeným způsobem srovnatelným se souloží,

b) na dítěti, nebo

c) se zbraní.⁴⁵

Pohlavní styk je jakýkoliv způsob, kterým se pachatel sexuálně, pomocí fyzického kontaktu s obětí uspokojuje. Pohlavní styk provedený srovnatelným způsobem můžeme chápat jako styk anální, orální, zasouvání předmětů do pochvy ženy či jiný akt připomínající soulož, nebo například ukájení pomocí osahávání oběti pachatelem.

5.1.2 Pohlavní zneužívání

Jedná se o trestný čin jehož objektem je tělesný a morální vývoj dětí mladších patnácti let, pouze na nich se lze pohlavního zneužití dopustit. Nejčastěji se pohlavní zneužívání objevuje v rodině, či jejím blízkém okolí, zpravidla od lidí, které oběť zná a má s ní citový vztah. Proces pohlavního zneužívání jako takového začíná pozvolna a nenápadně, kdy si pachatel svou oběť postupně „připravuje“, tráví s ní čas, buduje si její důvěru a proniká do jejího soukromí, až poté se pachatel oběti začne letmo dotýkat, hladit a toto vygraduje až do potencionálního pohlavního styku s dítětem, toto chování na rozdíl od znásilnění bývá dlouhodobého rázu. Zařazujeme zde i takové chování, které se považuje za sexuální a nepatřičné (např. ukazování fotek nahých osob dítěti, požadavek si dítě bez oblečení prohlížet).

Pohlavní zneužívání je v trestním zákoníku popsáno jakožto:

§ 187

„(1) Kdo vykoná soulož s dítětem mladším patnácti let nebo kdo je jiným způsobem pohlavně zneužije, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až osm let.

⁴⁵ ČESKO. § 185 Zákona č. 40 ze dne 9.2. 2009 In Trestní zákoník. Hlava III. Dostupné také z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na dítěti mladším patnácti let svěřeném jeho doзору, zneužívaje jeho závislosti nebo svého postavení a z něho vyplývající důvěryhodnosti nebo vlivu.⁴⁶

⁴⁶ ČESKO. §187 Zákona č. 40 ze dne 9.2. 2009 In Trestní zákoník. Hlava III. Dostupné také z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>.

6 Forezně významné sexuální deviace

Sexuální deviace, jiným názvem parafilie, či perverze (tento název se prakticky již nepoužívá), lze definovat jako trvalý a opakující se vzorec sexuálních myšlenek, pudů nebo chování, který se liší od přijaté normy společnosti. Je důležité poznamenat, že koncept sexuální deviace je velmi subjektivní a mezi kulturami se liší. To, co může být považováno za "normální" sexuální chování v jedné kultuře, může být vnímáno jako sexuální deviace v jiné. Proto je důležité chápat, že definice sexuální deviace je flexibilní a může se časem měnit.

Parafilní rysy jsou v určité míře zastoupeny v podstatě napříč celou populací, bývají v různé míře i složkou psychiky osob považovaných za zdravé a normální. Parafilii existuje mnoho druhů, může se týkat různých objektů, situací, zvířat nebo lidí. Nestandardní sexuální chování, které nezpůsobuje žádnou újmu a účastníci s ním souhlasí, může být i součástí běžného vztahu. Avšak když sexuální chování způsobuje újmu, bolest a je nevyžádané, nebo zasahuje do schopnosti osoby fungovat v každodenním životě, je považováno za poruchu parafilie.⁴⁷

V diagnostických manuálech je parafilie definována jakožto: Opakované intenzivní fantazie způsobující sexuální vzrušení, nutkové potřeby a chování, které se mohou vztahovat k: neživým objektům, utrpení/ponižování sebe, nebo druhých a dětem, či osobám neschopných souhlasu. Tyto symptomy musí trvat nejméně 6 měsíců, mohou mít i epizodický charakter a vedou k utrpení/omezení co se týče profese, či sociálního života.⁴⁸

„Diagnostiku parafilie může provést pouze vyškolený odborník za pomoci rozhovoru o sexuálním chování a prožívání diagnostikovaného a případně pomocí dalších dotazníků a testových metod.“⁴⁹

Diagnostická metoda která se používá i v České republice (kde také vznikla) je takzvaná falopletyzmografie. Jejím zakladatelem byl Kurt Freud. Tato metoda funguje na principu měření změny objemu genitálu při expozici erotických podnětů (subjektu se promítají snímky s různou sexuální tematikou, podle toho se zjistí, co subjekt vzrušuje a zda to zapadá mezi potencionální parafilii).⁵⁰ Někteří odborníci hledají příčinu

⁴⁷ Dryden-Edwards, R. *Facts you should know about paraphilia*. [online]. 2022 [cit. 2023-11-06]. Dostupné z WWW: <https://www.medicinenet.com/paraphilia/article.htm>.

⁴⁸ WOLFGANG, B. *Perverze*. Praha: Grada Publishing a.s., 2015. s. 11.

⁴⁹ Pištěková, L. Český rozhlas: *Většina těch, kteří páchají sexuální delikt na dětech, nejsou pedofilové* [online]. 2022 [cit. 2023-11-06]. Dostupné z WWW: <https://plus.rozhlas.cz/vetsina-tech-kteri-pachaji-sexualni-delikt-na-detech-nejsou-pedofilove-8854431>.

⁵⁰ DRBOHLAV, A. *Psychologie sériových vrahů*. Praha: Grada Publishing a.s., 2013. s. 35.

parafilního chování v mozkových změnách-počítačová tomografie mozku prokázala souvislost pedofilního chování se změnami v levém spánkovém laloku.⁵¹ Není ale úplně jasné, co parafilie způsobuje. Někteří odborníci například věří, že mohou být způsobeny traumatem z dětství, jako je sexuální zneužívání.

*„Důležitou roli hrají pro tyto lidi jako dospělé osoby vzorce vzrušení osvojené v dětství: Tyto vzorce nemusely mít dříve erotický význam ve vlastním slova smyslu, ale později-třeba v pubertě-byly často v rámci masturbace (dodatečně) masivně erotizovány“.*⁵²

Mnoho parafilii začíná v adolescenci a pokračuje v dospělosti. Intenzita a výskyt fantazií spojených s parafilii se liší jednotlivě, ale obvykle klesají s přibývajícím věkem. Parafilii existuje celá řada můžeme je dělit na ty, které zahrnují aktivitu/způsob (sadismus, sexuální agrese, frotérismus, sadomasochismus) a na ty, které se vztahují k objektu (pedofilie, nekrofilie, zoofilie, fetišismus)⁵³

6.1 Fetišismus

Jedná se o sexuální zaměření na ne-genitální části těla nebo na objekty (například boty, rukavice, punčochy), které jsou úzce spojené s lidským tělem. Konkrétní fetiš je spojen s někým blízkým osobě během dětství. Sexuální aktivita může být zaměřena přímo na fetiš nebo může být začleněn do pohlavního styku (například požadavek, aby byly noseny boty na vysokém podpatku).⁵⁴

„Fetišistické aktivity jsou založeny na masturbaci s preferovaným předmětem (například masturbace do boty, s plenami) nebo na zařazení fetiše do partnerských sexuálních aktivit (partnerka oblečená do gumy, do preferovaného prádla, sem patří i výběr partnerky zásadně podle preferovaného fyzického atributu). Důležitým znakem fetiše bývá jeho předchozí použití, fetišista prádla například k dosažení vzrušení potřebuje použít ženskou kalhotku či podprsenku, ke kterým čichá, mazlí se s nimi nebo si je i obléká a představuje si ženu, která toto prádlo nosila. Podprsenka či kalhotky zakoupené nově v obchodě fetišistické vzrušení obvykle nevyvolávají. Trestně proto

⁵¹ BRICHČÍN, S. 2002. Slovo odborníka, s. 18. In: ALEXA, J. *Žil jsem jako pedofil*.

⁵² WOLFGANG, B. *Perverze*. Praha: Grada Publishing a.s., 2015. s. 33.

⁵³ WebMD Editorial Contributors. *Paraphilias*. [online]. 2022 [cit. 2023-11-06]. Dostupné z WWW: <https://www.webmd.com/sexual-conditions/paraphilias-overview>.

⁵⁴ Harmony United Psychiatric Care. *What are the different types of Paraphilic Disorders?* [online]. [cit. 2023-11-06]. Dostupné z WWW: <https://hupcfl.com/health-library/what-are-the-different-types-of-paraphilic-disorders/>.

fetišisté bývají postihováni za krádeže, kterých se dopouštějí právě při získávání preferovaných kusů prádla, například z prádelních šňůr.“⁵⁵

Dle zaměření můžeme rozlišovat fetišismus na

- 1) **Část těla** – O fetišistický charakter se jedná pouze když zájem o tyto specifické části naprosto převáží zájem o partnerku jako celek (jinak je zcela zdravé a normální, že někoho přitahuje část partnerova těla). Může mít i velmi bizarní podoby (například Oculolinctus, kdy sexuální vzrušení přináší olizování očních bulv, Fat fetishism, kde je osoba vzrušena z nadváhy nebo Acrotomophilia u níž je specifické, že jedince přitahují osoby s amputovanými končetinami).⁵⁶
- 2) **Kousky oděvu** – části oblečení, prádlo a boty
- 3) **Specifické látky** – např. hedvábí, latex, guma. Fetišisty na těchto materiálech vzrušuje jejich vzhled, vlastnosti co mají na dotek a vůně.⁵⁷

Ve většině případů má tato deviace povahu pouze jakéhosi neškodného zálibení, realizované především v autoerotických představách.

6.2 Sadismus a masochismus

Sexuální sadismus

Opakující se intenzivní sexuální vzrušení z fyzického a psychologického utrpení jiné osoby. Diagnóza vyžaduje, aby osoba prožívala sadistické pocity po dobu nejméně 6 měsíců a jednala podle sadistických fantazií.⁵⁸ Lidé se sadismem obvykle touží po moci a kontrole. Hlavní důvody této tužby zahrnují například chudobu, pocit nespravedlnosti, domácí násilí, zneužívání v dětství nebo osobnostní selhání. Pro sadismus je typické spojení sexuální aktivity a agrese spolu s hostilitou k oběti. Její intenzita se liší, ale v nejvystupňovanější formě potřebuje osoba absolutní nadvládu nad druhým, kterého může ovládat a trýznit.⁵⁹

⁵⁵WEISS, P. *Sexuální deviace*. Praha: Portál, 2008. s. 93-95.

⁵⁶REGO, S. *What's your fetish: Body parts*. [online]. 2019 [cit. 2023-11-06]. Dostupné z WWW: <https://collegian.com/articles/opinion/2019/11/category-opinion-whats-your-fetish-body-parts/>.

⁵⁷WEISS, P. *Sexuální deviace*. Praha: Portál, 2008. s. 93-97.

⁵⁸Harmony United Psychiatric Care. *What are the different types of Paraphilic Disorders?* [online]. [cit. 2023-11-06]. Dostupné z WWW: <https://hupcfl.com/health-library/what-are-the-different-types-of-paraphilic-disorders/>.

⁵⁹DRBOHLAV, A. *Psychologie sériových vrahů*. Praha: Grada Publishing a.s, 2013. s. 36. ISBN 978-80-247-4371-4.

Typické charakteristiky sadisty

- Užívá si způsobování bolesti ostatním.
- Má radost, když vidí, jak lidé trpí.
- Myslí si, že je v pořádku způsobovat ostatním bolest.
- Má fantazie, ve kterých ubližují ostatním.
- Mají radost z ponížení ostatních, udržují tím svou dominanci.
- Mohou požadovat, aby jejich partneři podstoupili různé formy sexuálních aktivit (svazování, zakazování mluvení, pohlazení, tahání za vlasy, škrcení).⁶⁰

Sadismus lze dělit na

- Fetišistický sadismus**-Jedná se o nejméně závažnou formu sadismu a zpravidla oběť neohrožuje a je soustředěna především na rekvizity. Fetišistický sadista může své deviantní zájmy realizovat s povolením od sexuálního partnera. Často využívá služeb specializovaných prostitutek a prostitutů pro uspokojení svých potřeb. V některých zemích se tyto sadisté sdružují do erotických klubů. Kde je možné za určitou úplatu získat sadistické rekvizity a svolného partnera/partnerku.
- Agresivní sadismus**-Sadista napadá oběť s cílem si ji podmanit a mít nad ní kompletní nadvládu. Nepotřebuje k tomu souhlas a ani ho nechce. Vzrušuje ho odpor a strach. Oběti znehybňuje pomocí fyzického násilí. K tomu používá škrcení, rdoušení, svazování, provazy, pouta a nože s cílem oběť těžce zranit. Cílem nemusí být vynucení si pohlavního styku, ale sexuální uspokojení právě z trýznění, které oběť prožívá. Následkem tohoto chování je často její usmrcení. Do této skupiny patří taktéž většina sériových vrahů.

Pseudopedagogický sadismus

Oběťmi tohoto druhu sadismu bývají povětšinou děti, je zde totiž kladen důraz na jejich poslušnost. Dominance je projevována formou tvrdé „výchovy“ a „drezúrováním“.⁶¹

⁶⁰ DIVYA, J. MedicineNet: *Can Sadistic Personality Be Cured?* [online]. 2021 [cit. 2023-11-06].

Dostupné z WWW:

https://www.medicinenet.com/therapy_myths_and_facts_slideshow/article.htm.

⁶¹ www.Wikiskripta.cz. Wikiskripta. [online]. 2013 [cit. 2023-11-10]. Dostupné z WWW:

https://www.wikiskripta.eu/w/Poruchy_sexuální_preference#Sadismus.

Sexuální masochismus

Opakující se zaměření na sexuální pudy a fantazie spojené s pocitem ponížení, bití, svazování nebo jiného vyžívání se v utrpení. Diagnóza vyžaduje, aby porucha trvala nejméně 6 měsíců a způsobila významné nepohodlí nebo omezení ve společenském, pracovním či jiném důležitém fungování. Masochisté obvykle otevřeně přiznávají svůj zájem o masochistické sexuální aktivity nebo se jich účastní. Termín BDSM (bondage-domination-sadism-masochism) je obecným popisným termínem, který zahrnuje sexuální masochisty. Sadosochistické fantazie a sexuální chování mezi dospělými souhlasícími osobami jsou celkem běžné. Masochistické aktivity mají tendenci být dlouhodobé a pro většinu účastníků je ponížení a bití pouze hrané a pečlivě se vyhýbají skutečnému zranění, často prostřednictvím předem dohodnutého "bezpečného slova".⁶²

Rozdíl mezi sadismem a masochismem spočívá v rozdílném způsobu dosahování sexuálního vzrušení.⁶³

6.3 Pedofilie

Pedofilie je definována jakožto opakované a intenzivní sexuálně vzrušující fantazie, sexuální touhy nebo chování, které zahrnují sexuální aktivity s předpubertálním dítětem nebo dětmi, obvykle ve věku 13 let nebo mladších a to po dobu nejméně šesti měsíců. Pedofilie je mnohem běžnější u mužů než u žen. Pedofilové se mohou cítit přitahováni k mladým chlapcům, mladým dívkám nebo oběma. Je nejasné, zda jsou dívky nebo chlapci pravděpodobnějšími oběťmi pedofilů, ačkoli se zdá, že dívky jsou mnohem častěji oběťmi sexuálního zneužívání obecně. Obvykle je tato osoba známá dítěti a může být členem rodiny, nevlastní rodič nebo osoba s autoritou (jako je učitel nebo trenér). Někteří jsou přitahováni pouze k dětem ve vlastní rodině (incest). Někteří jsou přitahováni pouze k dětem v určitém věkovém rozmezí nebo vývojovém stádiu. Jiní jsou přitahováni jak k dětem, tak k dospělým.⁶⁴

⁶² BROWN, G. *Sexual masochism disorder* [online]. East Tennessee. Červenec 2023 [cit. 2023-11-10]. Dostupné z WWW: <https://www.msmanuals.com/professional/psychiatric-disorders/paraphilias-and-paraphilic-disorders/sexual-masochism-disorder>.

⁶³ MAMOJKOVÁ, E. *Kriminologická charakteristika páchatelů mravnostnej kriminality*. Sládkovičovo: Vysoká škola Danobius, 2012. s.87.

⁶⁴ BROWN, G. *Pedophilic disorder* [online]. East Tennessee. Červenec 2023, [cit. 2023-11-10]. Dostupné z WWW: <https://www.msmanuals.com/home/mental-health-disorders/paraphilias-and-paraphilic-disorders/pedophilic-disorder>.

Pedofilii rozdělujeme (dle preferovaného věku oběti) na

- a) **Nepiofilii** (zaujetí pro kojence a batolata). Tito pedofilové většinou rozlišují mezi pohlavími méně.
- b) **Infantofilii** (náklonnost ke starším předškolním dětem).
- c) **Pedofilii** (v užším slova smyslu) je zaměření na prepubertální děti v mladším školním věku.
- d) **Hebefilii** (náklonnost k dospívajícím jedincům ženského/mužského pohlaví. Po biologické stránce jsou plodní, ačkoliv jejich tělesný ani duševní vývoj není zcela ukončen).⁶⁵

Existuje několik skupin, na které lze osoby s pedofilní deviací dělit. Níže jsou uvedeny další dva způsoby dělení.

Dle typu pachatele

- a) **Typický neagresivní** (Jeho schopností je se vcítit do dětské psychiky a zneužít toho, v očích oběti je jeho přítel a věří mu, často to bývá autorita. Sexuální kontakt provádí v rámci „hry“. Uspokojuje se především masturbací).
- b) **Pedofil kombinující pedofilii s prvky sexuální agrese/sadismu** (Může se dopouštět agresivních útoků na své dětské oběti a způsobit jim fyzickou újmu).

Dle způsobu zneužívání

- a) **Situační typ** (jeho primárním zaměřením nejsou děti)
 - **Regredovaný typ** (Často je ženatý a má rodinu, děti jsou jeho obětmi v případě, že nastane stresový podnět-např. rozvod, svoje chování si ospravedlňuje),

„Zatímco u skutečných pedofilů se často vyskytovala vysoká míra sociální úzkosti a zkušenosti se zneužitím během vlastního dětství, u příležitostných pedofilů se vyskytovala vysoká míra impulzivity.“⁶⁶

⁶⁵ American Psychiatric Association, *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders*, 5th edn (Washington, DC: APA, 2013), 685–6. Dostupné z WWW: [https://repository.poltekkes-kaltim.ac.id/657/1/Diagnostic%20and%20statistical%20manual%20of%20mental%20disorders%20_%20DSM-5%20\(%20PDFDrive.com%20\).pdf](https://repository.poltekkes-kaltim.ac.id/657/1/Diagnostic%20and%20statistical%20manual%20of%20mental%20disorders%20_%20DSM-5%20(%20PDFDrive.com%20).pdf).

⁶⁶ WOLFGANG, B. *Perverze*. Praha: Grada Publishing a.s., 2015. s. 60. ISBN 978-80-247-4854-2.

- **Morálně nevybíravý** (jeho obětí se může stát kdokoli, což zahrnuje i děti)
- **Sexuálně nevybíravý** (na děti není zaměřený, ale se svou sexualitou experimentuje),
- **Naivní typ** (většinou má nižší inteligenci a neuvědomuje si nesprávnost svého jednání).

b) Preferenční typ (jeho primárním cílem jsou děti)

- **Sadistický** (Svou oběť týrá a následně může i usmrtit, dítě napadne a unese a následně na určitý čas zadrží pro naplnění jeho potřeb. Tuto činnost plánuje),
- **Svazující** (chová se ke své oběti jako k jeho partnerce),
- **Fixovaný** (na děti u něj vznikla fixace již při dospívání, především na chlapce).⁶⁷

Na závěr této podkapitoly bych chtěla podotknout, že ne všichni pedofilové jsou pachatelé sexuálního zneužívání dětí, a ne všichni pachatelé sexuálního zneužívání dětí jsou pedofilové. Někteří lidé, kteří sexuálně zneužívají děti, nejsou primárně k dětem sexuálně přitahováni. Zneužívání je v těchto případech příležitostí (dítě sexuálně nahrazuje jinou osobu, nebo zneužívání samotné představuje potřebu ovládat a kontrolovat jiného člověka, často zde hraje roli alkohol, drogy).⁶⁸ Ovšem většina pachatelů, kteří sexuálně zneužívají děti byli jako děti taktéž zneužíváni, tímto se utvořil vztah mezi zážitky z dětství, které poté projektují do svého dospělého sexuálního života. Jejich oběti bývají stejného pohlaví, věku a taky stejným způsobem zneužíváni, jako byli oni sami.

V České republice existuje pro pedofily internetová, nekriminální komunita pod názvem ČEPEK, která byla založena roku 2010. Byla zřízena za účelem sdružení pedofilů pohromadě a poskytnutí psychologické podpory, jakožto prevenci sexuálního zneužívání dětí. Pedofilům pomáhá k sebepřijetí a funguje na základě poradny (což je anonymní způsob komunikace s odborníky) a diskuzního fóra (kde mohou jak registrovaní, tak neregistrovaní členové komunikovat). Na jejich internetových stránkách se můžeme dočíst mimo jiné i toto:

⁶⁷ MAMOJKOVÁ, E. *Kriminologická charakteristika páchatelů mravnostnej kriminality*. Sládkovičovo: Vysoká škola Danobius, 2012. s.60-88.

⁶⁸ *Psychology of a paedophile: why are some people attracted to children?* The conversation. [online]. 26.4.2016, [cit. 2023-11-10]. Dostupné z WWW: <https://theconversation.com/psychology-of-a-paedophile-why-are-some-people-attracted-to-children-59991>.

„Nikdy jsme neměli, nemáme a nikdy nebudeme mít za cíl legalizaci sexuálních aktivit s dětmi, snižování věkové hranice k legálním sexuálním aktivitám, zavádění registrovaného partnerství či manželství s dětmi, bagatelizaci sexuálního zneužívání nebo omlouvání pachatelů trestných činů páchaných na dětech či jejich krytí. Neumožňujeme, aby u nás naši členové hledali či nabízeli dětskou pornografii nebo návody k jejímu získání. Zkrátka nechceme, aby bylo dětem jakkoliv ubližováno.“⁶⁹

Pod ČEPEK spadá také „Projekt Parafilik“ což je projekt Národního ústavu pro duševní zdraví (NÚDZ), který se snaží pomoci s prevencí a zvládnutím odlišné sexuální preference, a jehož cílem je nabídnutí anonymního poradenství a terapie pro sebeidentifikující se parafiliky, a snížit tak možnou sexuální delikvenci.

⁶⁹ ČEPEK- Československá pedofilní komunita. [online]. © 2010, [cit. 2023-11-10].

7 Pachatel sexuální kriminality

Dle trestního práva je pachatel pojmem, který označuje osobu, která je subjektem trestného činu, sama či prostřednictvím jiné osoby jej spáchala, pokusila se spáchat nebo jej připravovala. Pachatel svým jednáním musí naplnit všechny znaky skutkové podstaty daného trestného činu.⁷⁰

Ačkoli je každý pachatel sexuálních trestných činů odlišný, jsou zde určité psychologické charakteristiky, které se častěji vyskytují právě u nich. Existuje řada různých teorií, proč lidé páchají sexuální trestné činy, mnozí tvrdí, že toto chování je zapříčiněno duševní nemocí, nadměrným užíváním návykových látek či osobnostními rozdíly. Tyto faktory ovšem nejsou vysvětlením pro takové chování, pouze zvyšují pravděpodobnost, že takový člověk může tyto sexuálně motivované činy spáchat. Pachatelé obvykle bývají mladí muži s nízkým sebevědomím a sebehodnocením a často i s historií sexuálního zneužívání jich samých či závislostí na drogách. Velká většina těchto činů je ovšem spáchána osobami co jsou pro společnost na první pohled "normální", mají přátele, rodinu a práci. Což je pravým opakem toho, jak si takového násilníka mnozí z nás představují-osamělý psychopatický asociál.⁷¹

Zatímco některé výzkumy naznačují, že sexuální trestné činy mohou být částečně způsobeny genetikou, neznamená to, že jednotlivci nemají možnost volby ve svém chování, ani to, že jsou tito jednotlivci předurčení k páchání sexuálních trestných činů. Například dle Ceasara Lombrosa (Italský lékař, kriminolog, a biolog žijící v 19-20. stol), který vycházel z poznatků frenologie jsou zločinné sklony vrozené a dají se rozpoznat pomocí fyziognomie. Tyto zločince dělil na zločince rozené, občasné, zločince z vášně a na morální imbecily/kriminální epileptiky. V případě zločince rozeného, jeho fyzické charakteristiky činily velká orbita očí, malá lebka, propadlé čelo, příliš velké/malé uši, plné rty a zahnutý nos, z pohledu psychologie poté impulzivita a necitlivost. Morální imbecil vyčníval svou mazaností, sobeckostí a prominentní čelistí se známkami asymetrií v obličeji. Občasné pachatele poté Lombroso dělil na tři skupiny: profesionální zločinci, pseudo-zločinci a zločinci. Co se týče sexuálních násilníků, jejich znaky byly jemné obličejové rysy „oteklé“ rty a oční víčka, uši ve tvaru džbánu a hrbatý postoj. Lombroso však své názory neomezoval jen na mužské zločince-svou první knihu zpracoval s cílem zkoumat příčiny ženské kriminality a dospěl k závěru, že byly mnohem bezohlednější

⁷⁰ ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 9.2. 2009 In Trestní zákoník. Dostupné také z WWW. <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40> >.

⁷¹ LOMBROSO, C. *Nejnovější objevy a aplikace psychiatrie a kriminalistické antropologie*. Praha: Academia, 2017.

než muži, měly sklony k rozkoši a nestydatosti, byly menší a vrásčitější a měly tmavší vlasy a menší lebky než „normální“ ženy. Tato antropologická kriminologie byla ovšem zavrhnuta z důvodu jejího nevědeckého podložení. Nicméně i za těchto okolností sehrála roli z hlediska vývoje evropské kriminologie.⁷²

7.1 Potencionální formativní faktory vedoucí k násilné osobnosti

Biologické

Jakožto první z biologických faktorů můžeme zmínit pohlaví a to z důvodu, že muži páchají trestné činy (zvláště ty sexuální) mnohem častěji, než ženy. Muži mají vrozeně větší sklon k agresivnímu chování z důvodu větší přítomnosti testosteronu. Věk je dalším významným faktorem, násilného chování se nejčastěji dopouštějí muži v pubescentním/adolescentním věku, je odhadováno, že trestnou činnost vykonávají pachatelé v průměru do 26 let.

Psychické faktory

Většina násilníků psychickým onemocněním netrpí, ovšem jedinci se schizofrenií nebo souvisejícími psychózami mají tendence páchat znásilnění nebo projevat abnormální sexuální chování, které je buď přímo, nebo nepřímě spojeno s psychózou, stejně je tomu tak i u pacientů s hypománií. Bylo zaznamenáno, že lidé s diagnózou schizofrenie mají čtyřikrát větší pravděpodobnost být odsouzeni za závažný sexuální trestný čin, než ti bez duševní nemoci. Pacienti se schizofrenií (kteří páchají sexuální tč.) spadají do čtyř skupin:

- a) Ti s předchozími parafiliemi,
- b) jejichž odchylná sexualita vzniká v kontextu nemoci nebo její léčby,
- c) jejichž sexualita je projevem antisociálního chování,
- d) další faktory-jako jsou demence, poranění hlavy nebo zneužívání látek.⁷³

Sociální faktory

Někteří rodiče věří, že když budou jejich děti vést k přísné disciplíně, tak je připraví do života a vyrostou z nich silné osobnosti. Místo toho se ale může stát,

⁷² LOMBROSO, C. *Nejnovější objevy a aplikace psychiatrie a kriminalistické antropologie*. Praha: Academia, 2017.

⁷³ VETEŠKA, J., S. FISHER. *Psychologie kriminálního chování*. Praha: Grada publishing a.s, 2020. s. 30-35.

že mezi rodiči a dítětem vznikne jakási emoční propast. Pokud dítě nemá dostatek lásky a svým rodičům díky tomuto disciplinárnímu chování nedůvěřuje, může mít sklony k izolaci, násilnému chování a fantaziím. Dítě žije ve své malé bublině a díky nedostatku lásky si nedokáže vytvořit soucit k ostatním.⁷⁴

Když se podíváme na rodinné prostředí, v kterém vyrůstali někteří násilníci, můžeme si všimnout, že většinou vinní za své chování matku, která je buď popisována jako příliš panovačná, odtažitá, nebo přílišně sexuálně aktivní (např. je prostitutka a klienty si zve domu). Pokud je vina ukládána otci, je popisován jakožto sadistický, alkoholik nebo cholerik.

Některé matky ve snaze udržet své děti sexuálně neaktivní, spojily sexualitu se smrtí. Nábožensky fanatická, notoricky známá matka Eda Geina přesvědčila svého syna, že ženy jsou „nádoby“ hříchu a způsobují nemoci. V jakési zvrácené dezinterpretaci Gein vyrobil z žen doslovné nádoby, jejich lebky použil jako mísy a další domácí předměty.

Na druhé straně přílišně sexuálně aktivní matky překračují hranice a vystavují své děti nevhodnému sexuálnímu chování. Bobby Jo Long zabíjel ženy, které charakterizoval jako děvky, které mu prý připomínaly jeho vlastní matku. Měla častý sex (podle něj) s muži ve stejné místnosti, kde spal.

V rodokmenu sériových vrahů se obvykle objeví sadistický a disciplinovaný otec nebo je otec při výchově nepřítomen. Otec Johna Gacyho nadával svému synovi a nazýval ho selháním a sissy(muž, který je nadměrně interestován věcmi o které se zajímají především ženy a nebo přílišně sensitivní muž).⁷⁵

Výpověď neznámého násilníka, který se vyjadřuje, jaký měla nepřítomnost jeho otce při dospívání vliv na jeho chování:

„Věřím, že za ta znásilnění na ulici, které jsem provedl, může fakt, že jsem jako dítě vyrůstal bez otce. Byl pryč. Můj otčím a já jsme si nikdy nerozuměli. Moji nevlastní bratři a sestry mohli dělat věci, za které jsem byl já trestán, odůvodnil to tím, že moje matka není dobrým příkladem. To mě donutilo ho nenávidět. Kdyby ty ženy nebyly o samotě, neudělal bych to.“⁷⁶

Významným faktorem, který má značný impakt na formování osobnosti dospívajícího jsou sexuální zkušenosti, ty se můžou poté odrážet v následném násilném

⁷⁴ HÁJEK, J. *Není vrah jako vrah*. Praha: Maxdorf, 2021. s 39-40.

⁷⁵ DOUGLAS, J., A. BURGESS, R., RESSLER. *Sexual homicide: Patterns and motives*. New York: Free Press, 1995. s.15-32.

⁷⁶ DOUGLAS, J., A. BURGESS, R., RESSLER. *Sexual homicide: Patterns and motives*. New York: Free Press, 1995. s. 23.

chování v dospělosti. Tito lidé se již v ranném dětství mohou stát svědkem sexuálního násilí v rodině, konsensuálních či nekonsensuálních sexuálních praktik, pornografie, nebo jsou oni sami sexuálně zneužíváni. Porozumění faktorům, které mohou přispět k odhalování násilníků výrazně usnadňuje efektivní kriminalistické profilování.⁷⁷

7.2 Možné spouštěče k sexuálnímu útoku

Dětství

- Činy, které pachatel páchá v dospělosti mohou být ovlivněny prostředím, ve kterém byl vychován, zejména pokud zažíval nebo byl vystaven násilí, či zneužívání. Nedostatek emoční podpory během výchovy může vést ke zkreslenému vnímání pozitivních a negativních pocitů, což způsobuje lhostejnost k obětem.
- Negativní rodinné vztahy, zejména napjaté vztahy s matkou, mohou přispět k inklinaci jednotlivců k sexuálnímu napadání žen.
- Násilné činy mužů v rodině mohou vytvořit pro dítě dojem, že je toto chování běžné a může jej činit i on.

Nenávist k opačnému pohlaví

- Znásilnění může být vnímáno jako zločin z nenávisti, poháněné nejen sexuálními pudy, ale také hlubokou nenávistí k ženskému pohlaví.
- Někteří pachatelé se cítí oprávněni prokázat nadřazenost a používají znásilnění jako prostředek k upevnění moci.
- Skryté pocity nedostatečnosti mohou hnát jednotlivce k páchaní znásilnění jako způsobu kompenzace vnímaných problémů.

Uspokojení touhy a tajných fantazií

- Kompulzivní, obsedantní chování a obtíže s ovládním sexuálních pudů mohou vést jednotlivce k páchaní znásilnění.
- Někteří násilníci mohou být psychopati nebo sociopati, poháněni genetickými nerovnováhami nebo kriminální historií v rodině.

⁷⁷ DOUGLAS, J., A. BURGESS, R., RESSLER. *Sexual homicide: Patterns and motives*. New York: Free Press, 1995. s.15-32.

- Fixní nebo podivné sexuální fantazie mohou motivovat jednotlivce k páchaní znásilnění ve snaze uspokojit své touhy.

Události z minulosti

- Většina mužů, kteří znásilňují, začíná s trestnou činností již v mladém věku, často jsou ovlivněni událostmi během střední nebo vysoké školy.
- Většina případů znásilnění zahrnuje pachatele, kteří jsou obětmi známými, a často jsou to případy minulých odmítnutí.
- Někteří muži spáchají sexuální útoky několikrát a poté přestanou, zatímco jiní udržují takové chování delší dobu nebo ho opakují pravidelně.⁷⁸

7.3 Typy násilníků

Power rapist (Pachatel kontrolující si svou moc)

Existují dva typy těchto násilníků: Ujišťující si svou moc (Power Reassurance Rapist) a Testující si svou moc (Power Assertive Rapist). Tito muži jsou přesvědčeni o své sexuální zdatnosti. „Mocnější“ násilníci projevují méně agrese jak v sexuálních, tak i v nesexuálních situacích ve srovnání s jinými druhy násilníků. Nepoužívají zbytečnou sílu nad rámec toho, co je nutné k dosažení sexuálního uspokojení. Násilí obvykle používají jakožto reakci na odpor oběti. Často se stává, že mohou uprchnout, když oběť křičí, nebo se „nadměrně“ brání.

Pachatel ujišťující si svou moc (Gentleman Rapist, power reassurance)

Jeho útok je předem promyšlený, předchází mu fantazie o samotném činu a o tom, že po něm oběť samotná touží. Sám sebe přesvědčuje o tom, že je akt konsensuální. Násilí nepoužívá záměrně, oběti často zůstávají zcela fyzicky nezraněné. Vyhrožuje tím, že má u sebe zbraň, ale často tomu tak ve skutečnosti není. Po činu s obětí příliš času netráví, pokud je ale ovšem oběť „poslušná“, tak se snaží o konverzaci, ptá se na osobní otázky, popřípadě vypráví i sám o sobě. Oběti dává komplimenty a také se jí pokouší sexuálně uspokojit. Útoky jsou páchany většinou v blízkosti jeho bydliště, danou oblast zná, a to mu přidává na sebevědomí. Cílí na osoby stejného věku. Má většinou vyhlédnutých obětí rovnou několik, takže když u jedné neuspěje, v zápětí

⁷⁸ KAPADIA, R. 4 Things That Will Take You Inside the Mind of a Rapist. *Medium.com*. [online] 17.11.2020 [cit. 2023-11-17]. Dostupné z WWW: <https://medium.com/indian-thoughts/4-things-that-will-take-you-inside-the-mind-of-a-rapist-12ba678f9c1a>.

následuje útok na jinou z jeho předem vyhlídnutých obětí, ty jsou většinou osamocené, nebo s malými dětmi. Oběť donutí, aby se sama svlékla. O svých útocích si vede deník, záznamy a s obětí se může i znovu spojit, např. pomocí telefonátů. Obvykle tito pachatelé mají předešlý záznam-např. o krádeži, vloupání.

Power Rapist-Assertive (Pachatel testující si svou moc).

Tento pachatel se zaměřuje na dokázání si své mužnosti a nadřazenosti vůči ženám. Jeho útoky jsou neplánované, spontánní (potká ji například na večírku a později na ni zaútočí). Většina sexuálních násilníků spadá právě do této kategorie. Používá vulgarismy a nebojí se použít sílu k dosažení svého cíle. Útočí mimo oblast bydliště a oběti jsou buď stejně staré jako on, nebo starší.⁷⁹

Anger rapist (sexuálně agresivní pachatel)

Tento typ je velice nepředvídatelný, agresivní a obětem často způsobuje těžká zranění, až smrt, záleží na tom, jak moc se konkrétní oběť bude bránit (čím více se bude bránit, tím více použije násilí). Své oběti degraduje a ponižuje, má vůči ženám zášť a často je i verbálně uráží. Útoku předchází jistý impulz, například hádka s přítelkyní (svůj hněv na danou osobu si vybijí právě na oběti a většinou zde hraje roli i alkohol). Nezáleží mu na čase útoku, tudíž útok může proběhnout jak ve dne, tak i v noci.

Sadistic rapist (sadistický pachatel)

Tento typ je velmi vzácný a ze všech nejnebezpečnější. Uspokojení dosáhne pouze za pomoci násilí a fyzické/psychické bolesti druhého. Používají co nejvíce násilí a jsou zaměřeni na konkrétní část těla oběti. U těchto pachatelů je běžné, že znásilňují pomocí předmětů nebo posmrtně. Své oběti unášejí, čin je plánovaný a pachatelem mnohokrát v mysli předem prožitý od začátku do konce. Oblíbenou zbraní je nůž a útok trvá delší dobu, může zahrnovat i svazování, mučení. Tento pachatel své útoky opakuje a vybírá si oběti, které nezná a mají stejné specifické charakteristiky. Pachatel obvykle nemá předešlý trestní záznam.⁸⁰

⁷⁹ MAMOJKOVÁ, E. *Kriminologická charakteristika páchatelů mravnostnej kriminality*. Sládkovičovo: Vysoká škola Danobius, 2012. s. 49-53.

⁸⁰ MAMOJKOVÁ, E. *Kriminologická charakteristika páchatelů mravnostnej kriminality*. Sládkovičovo: Vysoká škola Danobius, 2012. s. 49-54.

7.4 Motiv

„Pojmem motivace označujeme výhradně proces vzbuzení, udržování a zaměřování (směrování) chování. Pojem motiv je vyhrazen „pouze“ pro vnitřní pohnutky jednání jedince. Motivací se rozumí aktuální dění, které v daném momentu probíhá či v minulosti proběhlo a jehož poznání umožňuje pochopit způsob chování jedince. Motiv je vnitřní dispozicí, která se v procesu motivace aktualizuje. V procesu motivace se zpravidla uplatňuje více motivů současně.“⁸¹

V souvislosti s forenzní psychologií lze motiv násilné trestné činnosti jako takové dělit na:

- 1) **Instrumentální**-Z činu jasně vyplývá, že pachatel použil násilí k dosažení cíle, odstranění překážky. Čin se stává nástrojem (instrumentem). Pachatel zavraždí oběť, aby ji mohl znásilnit bez toho, aby se bránila.
- 2) **Afektivní**-Jejich součástí jsou především silné emoce, např. strach, nenávisť. Je podmíněná konkrétní situací, která se vyhrotila a osoba volí extrémní, neadekvátní řešení (hádky mezi partnery jsou pro tento druh motivace typické).
- 3) **Deviantní**-Ačkoli do této skupiny spadají různé druhy násilí, všechny sdílí společný znak, pachatel má duševní poruchu, která jeho motivaci zahrnuje. K činu je pachatel „donucen“ kvůli svému psychickému stavu. Místo činu a zranění oběti dokáží o jeho psychologickém rozpoložení částečně vypovídat.⁸²

Vedlejších motivů, které osobu vedou taktéž ke spáchání těchto činů je nicméně celá řada:

- a) **Moc**-Většina znásilnění spočívá v uplatňování moci nad jiným člověkem.
- b) **Právo**-Mnozí pachatelé cítí oprávnění ke svému chování. Často se mohou ohradit například tvrzením: "Byla opilá, takže je to její vlastní chyba." "Neměla nosit takové oblečení, protože to je pozvánka pro člověka, který se nedokáže ovládat." "Manželé znásilňují své ženy, protože manželská smlouva jim dává nárok na sex a manželka nemůže říct ne."⁸³

⁸¹ ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006. s. 116.

⁸² ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006. s. 121-122.

⁸³ DOUGLAS, J., A. BURGESS, R., RESSLER. *Sexual homicide: Patterns and motives*. New York: Free Press, 1995. s. 70-100.

- c) **Příležitost**-Příležitost se může naskytnout, když je člověk opilý, nebo pod vlivem jiných látek a ztratí morální zábrany, nebo když se naskytne v přítomnosti osamělé ženy.
- d) **Ponížení / Pomsta / Trest**-Mnoho znásilnění může být z pomsty nebo ponížení. Když se ohlédneme do minulosti, zjistíme, že v historii vítězné strany znásilňovaly ženy poražené armády, aby je ještě více ponížily. Vojáci se mohou cítit oprávnění k znásilnění, protože to je "součástí toho, co se děje ve válce". Vidíme příklady, kdy je v některých kulturách znásilnění použito jako trest za nošení určitého oblečení nebo za „nevhodné“ chování.
- e) **„Beznaděj“** – Pachatel si nedokáže najít partnerku, která by s ním měla dobrovolně styk, je sexuálně frustrovaný a obrátí se ke znásilnění.
- f) **Odmítnutí**-Někdy vidíte sériové násilníky, kteří byli opakovaně odmítnuti svými láskami a mohou tuto zlost a frustraci interpretovat jakožto nárok na to, někoho znásilnit.
- g) **Skupinová mentalita**-Někteří lidé se znásilnění dopouštějí pouze ve skupině (gangu). Sami by možná neměli sebejistotu nebo sklony ublížit druhé osobě, ale ve skupině jsou podněcováni ostatními a mohou spáchat tyto činy.
- h) **Zlost-Rozzlobení** na svět, na ženy, konkrétní osobu, na členy rodiny nebo na partnera.⁸⁴

⁸⁴ DOUGLAS, J., A. BURGESS, R., RESSLER. *Sexual homicide: Patterns and motives*. New York: Free Press, 1995. s.70-100.

8 Viktimologie

Viktimologie pochází z latinského slova „victima“ neboli oběť. Dle zákona číslo 45/2013 sbírky, O obětech trestného činu, je za oběť považována každá osoba, která se cítí být obětí spáchaného trestného činu, pokud nevyjde najevo opak, nebo pokud nejde zjevně o zneužití postavení oběti. Mluvíme-li o oběti ve vztahu k viktimologii, myslíme tím konkrétně oběť kriminality.⁸⁵

Předmětem viktimologie je:

- Osobnost oběti kriminálního jednání;
- Vztah, který je mezi obětí a pachatelem (zda existuje popřípadě v jakém je postavení, nebo neexistuje vůbec);
- Chování oběti (aktivní/pasivní, přispívající k činu/čin ztlumuje);
- Oběť jakožto součást vyšetřování;
- Pomoc obětem kriminality.

Viktimologie se taktéž zabývá zjišťováním výskytu viktimizace ve společnosti. A to například pomocí dotazníků, díky kterým se dá odhalit tzv. latentní (skrytá) kriminalita.⁸⁶

Můžeme ji rozlišovat na

- **Pozitivistickou** – snaha nalézt a objektivně popsat významné faktory ovlivňující viktimizaci (vlastnosti oběti, charakteristické chování, situační proměnné);
- **Radikální** – která odmítá nahlížet na proces viktimizace jako na záležitost individuálních obětí a jejich charakteristik, ale nahlíží na strukturální činitele související se samou podstatou a organizací společnosti;
- **Kritickou** – komu a za jakých okolností je dopřáno nárokovat si postavení oběti. Upozorňuje, na to, jak věk, pohlaví nebo rasa oběti ovlivňuje ochotu případně neochotu věnovat pozornost určitým typům kriminálních deliktů, respektive lidem, kteří jsou jimi poškozeni.⁸⁷

⁸⁵ MUNI. Učební opory. *Viktimologie*. [online]. [cit. 30.10.2023]. Dostupné z WWW: <https://www.fsps.muni.cz/inovace-SEBS-ASEBS/elearning/kriminologie/viktimologie>.

⁸⁶ MUNI. Učební opory. *Viktimologie*. [online]. [cit. 30.10.2023]. Dostupné z WWW: <https://www.fsps.muni.cz/inovace-SEBS-ASEBS/elearning/kriminologie/viktimologie>.

⁸⁷ MUNI. Učební opory. *Viktimologie*. [online]. [cit. 30.10.2023]. Dostupné z WWW: <https://www.fsps.muni.cz/inovace-SEBS-ASEBS/elearning/kriminologie/viktimologie>.

Lidé, kteří studují viktimologii nebo viktimizaci, zkoumají psychologické dopady trestných činů na oběti, interakce mezi oběťmi a systémem trestní justice a vztahy mezi oběťmi a pachatelem (zda se oběť s pachatelem znala, nebo na druhé straně mezi sebou neměli žádný předchozí vztah a byli si úplně cizí).⁸⁸

Cílem viktimologie je získat poznatky pro budoucí snahu vyhnout se roli oběti a z preventivního hlediska snížit riziko obětí se stát. Viktimologie jako taková se poprvé objevila ve 40. a 50. letech 20. století, kdy několik kriminologů (zejména Hans von Hentig, Benjamin Mendelsohn a Henri Ellenberger) zkoumalo interakce mezi obětí a pachatelem a zdůrazňovali vzájemné vlivy a obrácení rolí. Tito průkopníci nastolili možnost, že někteří jedinci, kteří utrpěli zranění či újmu, mohou sdílet určitou míru odpovědnosti za své vlastní neštěstí.⁸⁹

Oblast viktimologie poskytuje odborníkům z forenzní psychologie využít tyto nové poznatky, ke zlepšení:

Prevence kriminality

Viktimologie studuje rizikové faktory a odborníci z forenzní psychologie poté tento výzkum použijí za účelem pomoci vyvinout programy zaměřené na snižování rizik kriminality mezi vysoce rizikovými skupinami.

Vymáhání práva

Člen orgánů činných v trestním řízení je často první osobou, se kterou oběť komunikuje po trestném činu. Odborníci v oblasti forenzní psychologie mohou využít viktimologický výzkum k tomu, aby pomohli připravit odborníky na setkání s oběťmi, trénovat je na to, jak reagovat s náležitou empatií a zároveň získat důležité podrobnosti o trestném činu.

Náprava

Při jednání s odsouzenými zločinci se odborníci na forenzní psychologii pravidelně zabývají vztahem mezi zločincem a obětí. Viktimologie těmto odborníkům v oblasti psychologie umožňuje lépe porozumět těmto vztahům a psychologickému dopadu trestné činnosti, což jim může pomoci poskytovat účinnější zpětnou vazbu a v konečném důsledku snížit recidivu.

⁸⁸ GILLERNOVÁ, I., BOUKALOVÁ H. a kolektiv. *Kapitoly z forenzní psychologie*. Praha: Karolinum, 2020. s. 127-130.

⁸⁹ MUNI. Učební opory. *Viktimologie*. [online]. [cit. 30.10.2023]. Dostupné z WWW: <https://www.fsp.muni.cz/inovace-SEBS-ASEBS/elearning/kriminologie/viktimologie>.

Trestní stíhání

V případech, kdy se oběť nemusí dostavit k soudu, ale může poskytnout svědectví, mohou odborníci z oblasti forenzní psychologie použít viktimologický výzkum k vedení forenzních pohovorů, jejichž cílem je zajistit přesnost svědectví. V případech, kdy se oběť objeví před soudem, mohou odborníci na forenzní psychologii pomoci obhájčům, státním zástupcům a soudním úředníkům, aby se k těmto obětem přiblížili. Mohou také pomoci právníkům vybrat otázky křížového výslechu.⁹⁰

8.1 Viktimnost

Obětí trestného činu se může stát prakticky každý z nás, ovšem někteří jedinci k tomu mají větší predispozice. Viktimnost můžeme dle Zoubkové v její knize chápat jako: „*Soubor dispozice či předpokladu osoby stát se obětí trestného činu.*“⁹¹

Každá osoba má ale odlišné stupně viktimnosti. Osoba, jež se obětí ještě nestala, ale má k tomu určité předpoklady, ať už z jakéhokoli důvodu, je považována za oběť potenciální, jiným označením má viktimogenní potenciál.⁹²

Zvláště zranitelnými oběťmi jsou především děti, hendikepované osoby, oběti trestného činu obchodování s lidmi. Mezi základní znaky, díky kterým se můžeme stát oběťmi patří například profese (taxikáři, sexuální pracovnice, policisté), pohlaví (je prokázáno, že je u žen větší pravděpodobnost se stát oběťmi mravnostní nebo násilné kriminality), věk (děti, senioři, mladiství), minority a dále také jisté způsoby chování, které jsou asociální (prostitutky, alkoholici, drogově závislé osoby), konfliktní vztahy (ty se projevují nejvíce v rodinném prostředí, kdy se tyto neřešící se konflikty dokáží vystupňovat až ke spáchání trestného činu, např. týraná manželka zavraždí při hádce manžela) a v neposlední řadě vlastnosti dané osoby (provokativnost, důvěřivost, lehkomyšlnost).⁹³

„*Ze statistik kriminality na území České republiky vyplývá, že se obětí trestného činu stává každý třetí občan.*“⁹⁴

A to je řeč jen o případech, co byly nahlášeny. O tom, kolik občanů bylo obětí tzv. latentní kriminality nemáme žádné informace. Oběť kriminality má zásadní vliv

⁹⁰ R. Morgan, *Criminal Victimization*, 2016, Bureau of Justice Statistics, U.S. Department of Justice. Dostupné z WWW: www.bjs.gov/content/pub/pdf/cv16.pdf.

⁹¹ ZOUBKOVÁ, I., MOULISOVÁ, M. *Kriminologie a prevence kriminality*. Praha: Armex, 2004, s. 28.

⁹² NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. *Kriminologie*. Praha: Eurolex Bohemia, 2001, s. 153.

⁹³ MUNI. Učební opory. *Viktimologie*. [online]. [cit. 30.10.2023]. Dostupné z WWW: <https://www.fsps.muni.cz/inovace-SEBS-ASEBS/elearning/kriminologie/viktimologie>.

⁹⁴ GILLERNOVÁ, I., BOUKALOVÁ H. a kolektiv. *Kapitoly z forenzní psychologie*. Praha: Karolinum, 2020. s. 127.

na pachatelovu motivaci, průběh útoku a následné jednání po něm. Před tím, aby se z osoby stala oběť se nelze stoprocentně bránit, ale určitým preventivním chováním, jakožto opatrnost a vyhýbání se potencionálnímu nebezpečí, lze riziko zmírnit.

8.2 Viktimizace

Viktimizaci můžeme označit jakožto proces, při kterém se potencionální oběť trestné činnosti stává obětí reálnou. Při tomto procesu dochází ke způsobení újmy oběti a to jak bezprostředně, tak i po útoku. Co se viktimizace týče, dělíme ji dle újmy na:

- 1) **Primární**-Při primární viktimizaci je oběti způsobena újma prostřednictvím pachatele bezprostředně při útoku. Tuto újmu rozlišujeme na újmu finanční (člověk je obětí krádeže), fyzickou (lehké/těžké ublížení na zdraví, zranění) a emocionální (je nejhůře rozpoznatelná a u každého se liší. Zahrnujeme sem nespavost, PTSD, úzkosti, deprese).⁹⁵
- 2) **Sekundární**-Jedná se o všechny důsledky, které nastaly až po spáchání trestného činu a mají na oběť negativní vliv. Při sekundární viktimizaci vzniká druhotná újma, ta se považuje už pouze za újmu psychickou. Tyto důsledky vznikají jakožto reakce okolí na to, co se oběti stalo. Může jít o necitlivé chování ze strany rodiny, přátel, policistů, lékařů, soudních znalců i médií. Ne každý člověk je připraven a poučen o tom, jak se k oběti trestného činu zachovat a mnohdy svými výroky či chováním dokáže trauma ještě více prohloubit. Do těchto následků můžeme zařadit mimo jiné pocit bezprávi (nízký trest uložený pachateli), pocit nedůstojnosti (způsobený necitlivým chováním např. lékaře, policisty při výslechu), nebo pocit izolace (je následkem toho, že oběť odmítá kontakt s okolním světem).⁹⁶
- 3) **Terciální**-Terciální viktimizace je stavem, kdy jedinec, který se stal obětí trestného činu, není schopen vyrovnat se s touto traumatizující zkušeností, psychicky se mění, není schopen vést stejný život jako před útokem.

⁹⁵ GILLERNOVÁ, I., BOUKALOVÁ H. a kolektiv. *Kapitoly z forenzní psychologie*. Praha: Karolinum, 2020. s. 130-131.

⁹⁶ DIANIŠKA, G., STRÉMY, T. *Introduction to criminology*. 1. vyd., Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., s. 98-99.

Reviktimizace-Jedná se o opakovanou situaci ve které se jednatlivec stává obětí (např. sexuálního násilí), jehož se dopouští odlišní pachatelé v odlišných časových intervalech.⁹⁷

⁹⁷ GILLERNOVÁ, I., BOUKALOVÁ H. a kolektiv. *Kapitoly z forenzní psychologie*. Praha: Karolinum, 2020. s. 130-134.

9 Kazuistika

V praktické části autorka dle nabytých znalostí získaných při psaní části teoretické, vytváří pomocí nastudování případů, analýzy zranění oběti, místa činu zaznamenaných na fotografiích a na výpovědi svědků, psychologický profil konkrétních pachatelů sériových sexuálních trestných činů.

9.1 I. Případ

Píše se rok 1951, konkrétně 21.srpna, kdy byla zavražděna u obce Drahonice patnáctiletá pasačka krav Hana Holubová, na kterou vrah použil jako vražednou zbraň klacek, který ležel opodál, Hana byla udeřena klackem do hlavy, poté ji v bezvědomí pohlavně zneužil, když nabírala vědomí, vrah ji udeřil ještě několikrát a tímto ji zavraždil. Další vražda se stala 16. září téhož roku, poblíž Chomutova byla zastřelena a znásilněna Bronislava Pajůrková, které bylo v době smrti 32 let. Vrah ji střelil několikrát a poté odtáhl na louku, kde svůj zločin dokončil a v neposlední řadě mrtvou Bronislavu ještě okradl. Poblíž Chomutova, 7. října byla nožem napadena osmadvacetiletá Anna Šestáková, útočníkovi se jí podařilo uprchnout. Další přeživší se stala 16. listopadu Erna Meinlová, kterou útočník osmáctkrát bodl do břicha a hrudníku. Nadcházejícího se roku 1952, byla 1. června, taktéž poblíž Chomutova napadena dvacetidvouletá Elena Marmonová, na níž pachatel dvakrát vystřelil, nicméně minul, hodinu poté zaútočil znovu a to na šestnáctiletou Marii Dvořákovou, kterou zastřelil, odtáhl do pole, okradl a znásilnil. Další vražda byla spáchána téměř dva roky poté a to 14.července 1954, oběť byla sedmnáctiletá Jiřina Helmichová u jejíž vraždy se opakoval stejný modus operandy, (oběť usmrcena střelnou zbraní, odvečena opodál, znásilněna, okradena). Poslední vražda v okolí Chomutova proběhla 9.srpna 1955, kde vrah zaútočil na mladou dvojici, která šla ze zábavy. Na muže třikrát vystřelil, na dívku pouze jednou, poté ji opět zneužil a okradl. Poslední vražda se odehrála ve Svinařově a to 9. listopadu 1956. Pachatel se vloupal do domu (jednalo se o krycí vraždu, pachatel byl totiž přistižen při činu), ženu tedy ubil sekýrou. Na cestě z domu ovšem potkal desetiletou vnučku oběti, kterou pohlavně zneužil a poté utekl.⁹⁸

⁹⁸ Václav Mrázek. In *serialkillers* [online]. 12.2.2010, [cit. 25.1.2024]. Dostupné z WWW: <https://www.serialkillers.cz/vaclav-mrazek>.

Zranění oběti

U obětí se nenašla obranná zranění, nebyly mučeny ani posmrtně zohaveny, znásilnění proběhla posmrtně nebo v bezvědomí oběti. Čas smrti byl odhadován v nočních hodinách a příčinou smrti byla buď střelná zranění v oblasti hlavy, ubití nebo bodné rány v oblasti od pasu nahoru. Pachatel neměl pouze jednu vražednou zbraň, kterou by na své oběti útočil, při útocích jich vystřídal rovnou několik (klacek, sekyra, nůž, pistole), jeho oblíbenou se stala pistole. Tato eskalace ve výběru vražedné zbraně značí o tom, že si zprvu nebyl jist, která ze zbraní bude pro jeho vraždy nejvíce efektivní a zároveň uspokojí jeho choutky. Vypovídá to taktéž o tom, že vražda, která se stala 21. srpna 1951 je pravděpodobně jeho první u této vraždy a také u vraždy poslední si nepřinesl svou vlastní zbraň, nýbrž použil tu, která mu byla po ruce. Při použití střelné zbraně bylo na oběti vystřeleno pouze párkrát, ale pokud použil k usmrcení nůž, bodných zranění bylo značné množství.

Místo činu

Místa, kde se tyto činy odehrály byla ve stejném okruhu-Chomutovsko. Na místech činu se nacházelo poházené oblečení nebo byla oběť polonahá. U těla Marie D. naaranžoval pachatel střevíce na její hrudník, tělo Libuše D. bylo nalezeno v pozici taktéž připomínající, že pachatel oběť před odchodem z místa činu do této polohy nastavil, poloha byla typická pro znásilnění (na zádech s roztaženými nohama, obnažený genitál). Těla byla nalezena poblíž přístupných cest a z místa si pachatel odnášel trofeje-šperky nebo oběti okradl o malý peněžní obnos. Místo, kde byla oběť nalezena bylo jiné, než to, kde ji napadl, ovšem mezi těmito místy byla velice malá vzdálenost, těla se nesnažil ukrýt, tudíž byla velmi brzo objevena.

Výpověď obětí

Přeživší oběti vypověděly, že pachatel jim byl neznámý a nesnažil se s nimi komunikovat, také poskytly pachatelův popis.

Oběti byly povětšinou mladé ženy, vzhledově si nebyly podobné, tudíž pachatel neměl specifické preference.⁹⁹

⁹⁹ MALÝ, M. *Historie: Václav Mrázek-zloděj, násilník a sériový vrah. Neviditelný pes*: [online]. 19.5.2015 [cit. 2023-11-11]. Dostupné z WWW: https://neviditelnypes.lidovky.cz/spolecnost/historie-vaclav-mrazek-zloděj-nasilnik-a-seriovy-vrah-2.A150516_105345_p_spolecnost_wag .

Profil pachatele

Jedná se o neorganizovaného pachatele jednajícího na popud náhlého impulzu, jeho motivace byla jednoznačně sexuální a chtěl ihned ukojit své choutky, své oběti nesledoval a vybíral si je náhodně podle toho, která se zrovna na místě vyskytla. Útočil rychle a nečekaně, proto se oběť neměla čas bránit. Vykazuje znaky deviace-nekrofilie a pedofilie. Pokud má zaměstnání, tak je pravděpodobně manuální. Má pravděpodobně záznam v trestním rejstříku za krádeže z dob, když byl mladistvý. Je podprůměrně inteligentní. Jelikož se činy odehrály na malém území znamená to, že pachatel bydlí poblíž nebo má v okolí zaměstnání, dobře tato místa zná. V okolí nevzbuzuje podezření a je spíše plachý, nesebevědomý. Odhadovaný věk 25-30. Prahla po moci, kterou chtěl mít nad obětí, sexuálně ho vzrušovala jejich nehybnost. Pravděpodobně nebyl fyzicky zdatný a znehybnění oběti mu pomohlo k dosažení jeho cíle.

Václav Mrázek (onen neznámý pachatel)

Mrázek byl typický příklad sexuálně motivovaného vraha v tehdejším Československu, který řádl v padesátých letech minulého století, kromě sedmi vražd spáchal ještě přibližně čtrnáct případů pohlavního zneužití, 33 krádeží (vloupání do bytů, škol, atd.) a asi dvanáct případů odcizení dámského spodního prádla. Narodil se roku 1925 mezi dalších 11 sourozenců s celou rodinou žil v železničním vagonu a vychodil pouze 5 tříd základní školy. První zkušenost s policií měl ve svých šestnácti letech a vysloužil si podmínku za krádež. Své oběti potkával při jeho oblíbených projížďkách na kole. Své činy prováděl na malém území, blízko jeho bydliště (oblast Chomutovska, a Kladna-Kročehlavy). Mrázková žena tvrdila, že její manžel je impotent a soulož s ním si musí vynucovat.

K dopadení Mrázka došlo čistě náhodou, při jeho obvyklé činnosti- okrádání. Spolupracovník ho přistihl, když v šatnách kradl a zavolaal policii, ta později provedla domovní prohlídku, kde našla jeho pistoli u které balistická expertíza potvrdila, že byla použita při vraždách. Popraven byl 30.12.1957 ve věznici Pankrác a to pomocí oběšení.¹⁰⁰

¹⁰⁰ ŠULC, V. *Když vzlétne děs a nevíra-Panoptikum sexuálních vražd 1*. Praha: Nakladatelství Epoque, 2013. s. 123-170.

9.2 II. Případ

Vzhledem k tomu, že tento pachatel páchal své zločiny napříč Kalifornií (například. Santa Barbara, Ventura, Sacramento, Rancho Cordova, San Jose, Danville, Fremont, Walnut Creek) a často se tyto případy nedaly spojit ke stejnému útočníkovi, tak s jistotou nevíme, kdy a kde se jeho první zločin odehrál, až později šlo tyto případy spojit po jeho dopadení za pomoci DNA. Ovšem případy, o kterých víme a dají se spojit, měly stejný průběh.

Rokem, který odstartoval sérii znásilnění a vražd se stal rok 1976. V tomto roce byly zaznamenány případy znásilnění a vloupání do domů mladých žen, které se zrovna nacházely v domě o samotě nebo s malými dětmi. Tento útočník obětem vyhrožoval pod pohrůžkou zbraně a měl na obličejích lyžařskou kuklu, oběti svázal, znásilnil (většinou několikrát) a v jejich domově se ještě několik hodin prohraboval jejich osobními věcmi a nějaké si i odnesl. Roku 1977 se začaly dít útoky na povětšinou manželské páry (tento modus operandi byl odlišný, od předchozího, tudíž policie měla za to, že je páchá jiný muž).

Později tohoto roku začal pachatel rozesílat dopisy o jeho činech novinářům. První zaznamenaná vražda se stala roku 1978, kdy byl zastřelený ve vlastním domě mladý pár (zde můžeme vidět, že pachatel nejenže měnil lokace pro páchání svých činů, ale i zbraň, kterou si bral na místa činů-nejdříve nůž, poté zbraň a později použil k usmrcení i tupý předmět). Následující vražda nastala až v roce 1980, od tohoto roku páchal vraždy opakovaně z čehož poslední zaznamenaná se odehrála v roce 1986.¹⁰¹

Zranění oběti

Pachatel obětem svazoval ruce za zády pomocí tkaniček od bot tak těsně, že jim přerušil krevní oběh, dále je také bil a umlčel pomocí látky, kterou našel na místě činu a byla po ruce. Znásilnění probíhala předtím, než ženy zabil. Příčinou smrti byla především střelná poranění nebo ubití tupým předmětem.

Místo činu

Místa, kde zločiny páchal se nacházela napříč celou Kalifornií. Útočil jak za bílého dne, tak i v noci. Vloupal se do domu a pokud zde byl přítomný partner oběti, nařídil jí, aby ho svázala, načež muži položil na záda nádobí, aby mohl slyšet jeho

¹⁰¹ SHAPIRO, E. *The 'Golden State Killer': Inside the timeline of crimes.* Abcnews [online]. 30.11.2020 [cit. 2023-11-11]. Dostupné z WWW: <https://abcnews.go.com/US/inside-timeline-crimes-golden-state-killer/story?id=54744307>.

pokus o útěk. Před činem častokrát obětem přeřízl telefonní kabely, aby po jeho odchodu nemohli ihned zavolat policii. Z domů, do kterých se vloupal si odnášel osobní předměty obětí „trofeje“ a pořizoval fotografie pro následné znovuprožívání zločinů. Jedl jídlo z jejich kuchyně a zanechával za sebou DNA, ovšem otisky prstů nikoliv, měl totiž rukavice. Na místo činu si bral svoje vlastní zbraně (střelná zbraň, nůž, tkaničky-na těch byl nalezen specifický typ uzle(diamantový) a poté si je zase odnesl.¹⁰²

Výpověď obětí

Z výpovědí přeživších obětí se můžeme dozvědět, jak se pachatel při útocích choval: používal konkrétní fráze, jeho nejpoužívanější dle výpovědí byla „Chci jen jídlo a peníze.“ Snažil se, aby oběť napanikařila a spolupracovala a v průběhu znásilnění se je snažil uklidnit. Při útocích měl na tváři lyžařskou kuklu. Výpověď obětí policii poskytla charakteristiku pachatele-běloch, věk 18-25, modré oči, fyzicky zdatný a vysoký cca 180 cm a některé z obětí později vydíral telefonáty¹⁰³

Profil pachatele

Z tohoto chování můžeme usoudit, že tento pachatel je mladým inteligentním a organizovaným jedincem, měl znalosti, co se týče policejní práce a své zločiny si pečlivě plánoval, oběti před napadením sledoval, aby zjistil, zda bude doma sama, s malým dítětem a nebo partnerem. Vzhledem k tomu, kde se místa činů nacházela je pravděpodobné, že pachatel často cestuje (např. pracovně) nebo se snaží zmást policii tím, že páchá tyto trestné činy na větším území u toho je totiž pravděpodobnější, že si policie jednotlivé činy nespojí se stejným pachatelem. Vzrušovalo ho svazování a procházení šuplíků s osobním majetkem obětí. Jakožto sadista rád terorizoval oběti tím, že se dlouho nacházel v jejich domě, častokrát totiž nevěděly, zda se pachatel na místě stále nachází a byly hodiny ve strachu. Vzhledem k jeho násilnému chování se jedná o dominantního jedince, který má záznam v trestním rejstříku již z dob jeho mládí (např. za krádeže) a má pravděpodobně stálé zaměstnání, musel si totiž na jeho cesty napříč státem nějak vydělávat. Po útocích telefonoval na policii, povyšoval se nad nimi a měl je za hlupáky. Těšila ho představa, že je „nedotknutelný“ a ani oni ho nedokáží dopadnout, toto je mimo jiné znakem vysoce narcistické osobnosti.

¹⁰² SHAPIRO, E. *The 'Golden State Killer': Inside the timeline of crimes.* *Abcnews* [online]. 30.11.2020 [cit. 2023-11-11]. Dostupné z WWW: <https://abcnews.go.com/US/inside-timeline-crimes-golden-state-killer/story?id=54744307>.

¹⁰³ Golden State Killer: *The M.O. Ties Together The Rapist.* [online]. 2020 [cit. 2023-11-11]. Dostupné z WWW: <http://www.goldenstatekiller.com/basics-mo.php>.

Po roce 1986 pachatel dle všeho skončil se znásilňováním a vražděním, což může znamenat, že se v jeho životě stala událost, která ho od tohoto řádění odradila (u sériových vrahů to dost často bývá například narození dítěte nebo nalezením nové přítelkyně či pobyt ve vězení za jiné činy) tito jedinci sami od sebe nikdy nepřestanou s trestnou činností, protože by je to „přestalo bavit“.

Joseph James De Angelo

DeAngelo se narodil v Bath N.Y., jakožto nejstarší ze 4 dětí, ve svých deseti letech byl svědkem skupinového znásilnění jeho sestry, což v něm zanechalo značné trauma, podle výpovědí byl v dětství zneužíván otcem. Maturoval na střední škole Folsom v předměstí Sacramento v červnu roku 1964. Během války ve Vietnamu se dobrovolně přihlásil k námořnictvu a po návratu domů jako vyznamenaný veterán získal titul Associate in Police Science na Sierra College a bakalářský titul v oboru trestního práva na Sacramentské státní univerzitě.

V roce 1970 se zasnoubil s B.J. Colwell, která se s ním později rozešla, kvůli jeho násilnickému chování, to v něm probudilo silný hněv vůči ženám. Zabíjení, znásilňování a surové týrání obětí–Golden State Killer je jedním z nejsadističtějších zločinců v Americe, napadl více než 100 lidí během svého zločineckého řádění. Terorizoval stát Kalifornie po více než dvě desetiletí a získal si další přezdívky jako Night Stalker a The East Area Rapist.¹⁰⁴ Předtím, než začal znásilňovat a vraždit, byl zodpovědný za sérii loupeží v letech 1974 až 1975. V roce 1976 se odehrálo první znásilnění, které za pomoci DNA můžeme s DeAngelem spojit, stejně tak, jako dalších potvrzených 50.

DeAngelo se stal prvním veřejně známým případem dopadení pachatele prostřednictvím genetické genealogie, nové techniky, která využívá DNA neznámého podezřelého (nalezenou na místě činu) a identifikuje ho tím, že sleduje rodokmen prostřednictvím členů rodiny, kteří dobrovolně poskytnou svou DNA do veřejných genealogických databází. Pro identifikaci DeAngela vyšetřovatelé omezili hledání v rodokmenu na základě věku, místa a dalších charakteristik. Jakmile se autority zaměřily na DeAngela, sledovaly ho a získaly jeho DNA z tkáně ponechané v odpadkovém koši. Vyšetřovatelé zpětně zanesli jeho DNA do genealogické databáze a našli shodu, propojující DeAngelovu DNA s DNA nalezenou na místech činu. Byl zatčen v dubnu 2018 v okrese Sacramento. Od DeAngelova zatčení bylo pomocí genetické genealogie

¹⁰⁴UKEssays.. *History of the Golden State Killer* [online]. 8.2.2020 [cit. 2023-11-11]. Dostupné z WWW: <https://www.ukessays.com/essays/criminology/history-of-the-golden-state-killer.php?vref=1>.

identifikováno více než 150 podezřelých. Dne 29. června 2020 DeAngelo přiznal vinu ve 13 případech vražd prvního stupně.¹⁰⁵

¹⁰⁵ SHAPIRO, E. *The 'Golden State Killer': Inside the timeline of crimes.* *Abcnews* [online]. 30.11.2020 [cit. 2023-11-11]. Dostupné z WWW: <https://abcnews.go.com/US/inside-timeline-crimes-golden-state-killer/story?id=54744307>.

10 Strukturovaný rozhovor

Respondent-Matěj Snopko, bývalý slovenský kriminalista, jehož specializací byly násilné a sexuální trestné činy, sestavování profilů neznámých pachatelů a nevyřešené vraždy. V současnosti působí jakožto regionální politik.

1) Používá se metoda psychologického profilování pachatele v České/Slovenské republice?

„Áno, ale podľa mňa sa používa veľmi obmedzene, skoro až amatérsky.“

2) Existují v České republice odborníci na psychologické profilování pachatele?

„Neexistujú konkrétne psychologickí profilovači, ale odborníci, ktorí existujú a zostávajú obraz o možnom páchatel'ovi po ktorom budú následne pátrať sú kriminalisti v aktívnej službe, ktorí na základe svojich skúseností dokážu odhadnúť páchatel'ove vlastnosti. Potom znalci (psychológovia, psychiatri a súdni lekári). Na Slovensku existuje ešte taká skupina, ktorá s profilovaním začínala to som napríklad ja, doktor Jaroslav Sahul a psychologička Táňa Havadějová.“

3) Existuje u nás dostatek případů u kterých se dá tato metoda použít?

„Toto je otázka uhla pohľadu. Mali sme takú víziu, že v celom Československu na každej krajskej správe bude sedieť jeden profilovač špecializovaný každý na iný druh trestnej činnosti a tí medzi sebou budú vzájomne komunikovať a keď sa vyskytne prípad predovšetkým závažnej trestnej činnosti (sexuálnej, teroristickej) budú ho spoločne konzultovať.“

4) Setkal jste se někdy s tím, že by byl vytvořený psychologický profil ve značné míře nepřesný?

„Áno, rozhodne. Psychologický profil je vlastne taký hrubý odhad. Niekedy je to presné, niekedy zase nie. Je to o tom, koľko informácií daný profilujúci odborník má a ako ich vyhodnotí.“

5) Měla by se profilovací metoda využívat u všech sériových sexuálních trestných činů?

„Bolo by dobré, keby sa využívala, zrýchľuje to prácu pri vyšetovaní, dáva to informácie o páchatelovi je väčšia pravdepodobnosť, že bude rýchlejšie dopadnutý, ale nevyužíva sa dostatočne av takej miere, ako by mala.“

6) Existuje určitý „prototyp“ sexuálneho násilníka?

„Je ich viac, patrí sem napríklad páchatel, ktorý bol ponižovaný doma, bez sebavedomia, zhadzovaný vlastnou matkou (Edmund Kemper) nie je schopný si nájsť partnerku a tak sa tej ženy bez jej súhlasu zmocní, to mu dodá sebavedomie a cíti nadvládu a moc. Druhým typom je človek morálne zanedbaný (Václav Mrázek) vyrastal v zlých pomeroch, je jednoduchší a keď sa mu vyskytne príležitosť, tak zaútočí. Ďalej sa tu nachádzajú Psychopati, ľudia predátorského typu, sú veľmi úspešní, myslia si, že si môžu k ženám dovoliť čo bude chcieť práve vďaka jeho vysokému postaveniu v spoločnosti.“

7) Je miesto činu dôležité, pro vytváření psychologického profilu pachatele?

„Áno, je to jedna z najviac kľúčových vecí, pokiaľ nie je správne ohliadnuté miesto činu, nemožno sa pri vyšetovaní posunúť ďalej. Keď sa miesto činu nehľadá ihneď a vrátíme sa k nemu dodatočne, stopy sa tam už nemusia nachádzať.“

8) Pokud nemáme žádné jiné stopy, ani svědky, lze pachatele dopadnout pouze na základě psychologické analýzy jeho chování při útoku a bezprostředně poté?

„V kriminalistike je síce možné všetko, ale záleží na konkrétnom prípade. Nie je to zas také jednoduché. Ak sa napríklad nájde mŕtvola, ktorá má zohavenú tvár, možno z toho vyvodit', že páchatel pravdepodobne voči danému človeku choval veľkú nenávisť, vyšetrovatelia sa potom zamerajú na osoby, ktoré mohli mať s obeťou nenávisťné konflikty.“

9) Jaké jsou nejzásadnější rozdíly, co se týče profilování v ČR a například v USA?

„Prvým veľkým rozdielom je, že Amerika má veľkú rozlohu, oproti tomu Česko je veľké asi tak ako jeden stredne veľký Americký okres. Druhý je, že v Amerike sú kultúrne rozdiely, ktoré ich ovplyvňujú. Keď sme spolupracovali s FBI a Američania vytvárali psychologický profil slovenského vraha Ondreja Riga, mali nižšie percento úspešnosti profilu, než my, my sme mali takmer stopercentnú úspešnosť. Na druhú stranu, keď sme profileovali Garyho Ridgwaya (vraha od Zelenej rieky), tak sme mali zase my nižšiu

úspešnosť. Bolo to tak práve kvôli kultúrnym rozdielom. Američania dokážu lepšie vytvoriť profil sériového vraha nachádzajúceho sa v ich krajine, pretože vedia, ako to tam chodí, na rozdiel od nás, ktorí sme tam nikdy neboli.“

10) Jaké kroky by podle Vás měly být uskutečněny, aby se profilovací metoda v ČR/SK rozšířila?

„Aby sa dalo niečo také budovať, treba spoločné oslovenie štátnikov zo strany polície a detektívov. Až potom by bolo možné vytvoriť nejakú sieť profilovačov, ktorí by túto metódu mohli využiť v praxi, tým by bolo zabezpečené hlavne financovanie a podpora zo strany štátu.“

11 Vyhodnocení

V České republice se profilovací metoda uplatňuje jen zřídka, což lze přičíst několika faktorům, jakožto nedostatečná spolupráce mezi policií a forenzními psychology, obecná nedůvěra v nové vyšetřovací metody a jedním z hlavních důvodů jsou škrty v policejním rozpočtu, které omezují dostupné financování pro rozšiřování takovýchto projektů. Kromě finančních omezení čelí policie také nedostatku specializovaných pracovišť, která by se věnovala výcviku nových pracovníků v oblasti analýzy lidského chování na úrovni, jež by odpovídala mezinárodním standardům. Významným faktorem, proč je profilování v ČR považováno za méně potřebné, je i vysoká míra objasňování vražd a sexuálně motivovaných trestných činů, kde je pachatelem často někdo z blízkého okolí oběti, což snižuje vnímanou potřebu profilovacích metod. Tato situace vede k obecnému přesvědčení, že psychologické profilování nemá v České republice široké uplatnění.

Vzhledem k tomu, co autorka zjistila, je zřejmé, že pro další rozvoj a efektivní využití forenzní psychologie v oblasti profilování pachatelů sexuálně motivovaných trestných činů je nezbytná podpora ze strany akademických institucí (vzdělávací programy zaměřené na forenzní psychologii), orgánů činných v trestním řízení a vládních agentur. Tato podpora by měla zahrnovat jak investice do výzkumu a vzdělávání, tak i zvýšení povědomí o přínosech profilování a podpoření multidisciplinární spolupráce mezi psychology, vyšetřovateli a dalšími odborníky.

Dle autorky existují potencionální kroky, které by mohly přispět k lepšímu využití forenzní psychologie a profilování pachatelů sexuálně motivovaných trestných činů v České republice a zvýšit efektivitu těchto metod ve prospěch spravedlnosti a bezpečnosti společnosti.

Mezi tyto kroky patří:

1. **Standardizace**-Vypracování standardizovaných protokolů, metod pro vytváření psychologických profilů, které by byly založeny na vědeckých poznacích a osvědčených postupech. Tato opatření by zahrnovala také školení pro odborníky, aby bylo zajištěno, že jejich práce je konzistentní, přesná a objektivní.

2. **Legislativní rámec**-Vytvoření právních a etických směrnic pro používání psychologických profilů v právním procesu, které by definovaly, kdy a jak mohou být tyto profily použity jako důkaz, a jaké mají limity.

3. **Vzdělávání**-Zavedení povinných vzdělávacích programů pro všechny, kdo se podílejí na právním procesu (včetně soudců, státních zástupců, obhájců a policejních vyšetřovatelů), aby lépe rozuměli principům a limitacím psychologického profilování.

4. **Podpora výzkumu**-Investice do výzkumu v oblasti forenzní psychologie s cílem rozšířit a prohloubit pochopení o vytváření psychologických profilů, jejich přesnosti a efektivitě, což by mohlo vést k lepším a spolehlivějším metodám.

5. **Rehabilitace**-Použití psychologického profilování jakožto nástroje k vývoji rehabilitačních plánů pro odsouzené osoby s cílem snížit riziko recidivy a podpořit jejich úspěšnou reintegraci do společnosti.

Závěr

Sepsání této bakalářské práce zahrnovalo širokou škálu zdrojů, od odborné literatury až po studie případů, načež autorka nabídla komplexní pohled na problematiku profilování pachatelů. V teoretické části bakalářské práce byla zdůrazněna důležitost interdisciplinárního přístupu, který kombinuje psychologické, sociální, biologické a environmentální faktory, jež mohou ovlivnit chování, motivaci a osobnost pachatele, dále zde byly uvedeny metody využití forenzní psychologie při objasňování trestných činů.

Praktická část zahrnovala výběr dvou pachatelů sexuální kriminality (z USA a ČR), nastudování těchto případů a popis dané trestné činnosti (místa činu, výpovědi svědků a zranění obětí). Z čehož poté autorka sestavila psychologické profily neznámých pachatelů. Tímto poukázala na to, jak důležité je pro vyšetřovatele porozumět nejen konkrétnímu činu, ale také osobě, která za tímto činem stojí. Čímž lze lépe predikovat budoucí chování pachatelů, identifikovat jejich slabé stránky, efektivněji je vystopovat a následně zadržet. V praktické části se dále nachází strukturovaný rozhovor s odborníkem, který poskytl jeho osobní pohled na danou problematiku a také přinesl cenné náhledy do reálné aplikace forenzní psychologie a poukázal na výzvy, se kterými se odborníci při své práci setkávají.

Zjištění, že využívání profilovací metody zůstává v České republice na okraji zájmu, je zvláště znepokojivé vzhledem k potenciálu těchto metod přispět k efektivnímu boji proti kriminalitě. Autorka je přesvědčena o tom, že zvýšená pozornost a investice do výzkumu, vzdělávání a praktické aplikace forenzní psychologie by mohly výrazně přispět k rozvoji těchto metod v České republice a zlepšit schopnost efektivně čelit sexuálně motivované kriminalitě.

Cílem této bakalářské práce bylo nejen objasnit, jaké metody a přístupy forenzní psychologie v této oblasti nabízí, ale také posoudit jejich efektivitu a aplikovatelnost v praxi. Současně se zaměřením na identifikaci faktorů, které přispívají k omezenému využívání profilovacích technik v naší zemi.

Autorka se domnívá, že všechny cíle byly tímto naplněny a Česká republika by v budoucnu, za provedení výše uvedených opatření, mohla plně využít potenciál forenzní psychologie k efektivnímu boji proti sexuálně motivované kriminalitě. Vzhledem k rychlému vývoji v oblasti forenzních věd a technologií, je zásadní pokračovat ve výzkumu a rozvoji metod, které mohou podpořit boj proti kriminalitě a zvýšit bezpečnost státu.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. ČÍRTKOVÁ, L. *Forezní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o. 2013. 445 s. ISBN 978-80-7380-461-9.
2. ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006. 310 s. ISBN 80-86898-73-3.
3. DIANIŠKA, G., STRÉMY, T. *Introduction to criminology*. 1. vyd., Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 112 s. ISBN 978-80-7380-218-9.
4. DOUGLAS, J., A. BURGESS, R., RESSLER. *Sexual homicide: Patterns and motives*. New York: Free Press, 1995. 234 s. ISBN 974-0028740638.
5. DRBOHLAV, A. *Psychologie sériových vražd*. Praha: Grada Publishing a.s, 2013. 466 s. ISBN 978-80-247-4371-4.
6. GILLERNOVÁ, I., BOUKALOVÁ H. a kolektiv. *Kapitoly z forezní psychologie*. Praha: Karolinum, 2020. 435 s. ISBN 978-80-246-4461-5.
7. HÁJEK, J. *Není vrah jako vrah*. Praha: Maxdorf, 2021. 120 s. ISBN 978-80-907321-3-1.
8. INNES, B. *Criminal Profiling*. Amber Books Ltd, 2022. 256 s. ISBN 978-183-886220-6.
9. INNES, B. *Vědci proti zločinu-Svět moderní forezní vědy*. Praha: Naše V s.r.o., 2010. 256 s. ISBN 978-80-206-1105-5.
10. LOMBROSO, C. *Nejnovější objevy a aplikace psychiatrie a kriminalistické antropologie*. Praha: Academia, 2017. 524 s. ISBN 978-80-200-2604-0.
11. MAMOJKOVÁ, E. *Kriminologická charakteristika páchatelů mravnostnej kriminality*. Sládkovičovo: Vysoká škola Danobius, 2012. 280 s. ISBN 978-80-89267-68-2.
12. NOVOTNÝ, O. ZAPLETAL, J. *Kriminologie*. Praha: Eurolex Bohemia, 2001, 153 s. ISBN 80-86432-08-4.
13. SCHELLE, K., J. TAUCHEN a kolektiv. *Sexuální trestné činy včera a dnes*. Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2014. 448 s. ISBN 978-80-7418-213-6.
14. ŠULC, V. *Když vzlétne děs a nevíra-Panoptikum sexuálních vražd 1*. Praha: Nakladatelství Epoque, 2013. 466 s. ISBN 978-80-7425-182-5.
15. VETEŠKA, J., S. FISHER. *Psychologie kriminálního chování*. Praha: Grada publishing a.s, 2020. s. 30-35. ISBN 978-80-271-0731-5.
16. WEISS, P. *Sexuální deviace*. Praha: Portál, 2008. 360 s. ISBN: 978-80-7367-419-9.

17. WOLFGANG, B. *Perverze*. Praha: Grada Publishing a.s., 2015. 232 s. ISBN 978-80-247-4332-5.
18. ZÁHORSKÁ, J. *Psychologická intervence při vyšetřování trestných činů*. Praha: Portál, s. r. o., 2007. 135 s. ISBN 978-80-7367-236-2.
19. ZOUBKOVÁ, Ivana a Marcela MOULISOVÁ. *Kriminologie a prevence kriminality*. Praha: Armex, 2004, s. 28. ISBN 80-86795-05-5.

Elektronické zdroje

1. American Psychiatric Association, *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders*, 5th edn [online]. Washington, DC: APA. 2013. 947 s. Dostupné z WWW: [https://repository.poltekkes-kaltim.ac.id/657/1/Diagnostic%20and%20statistical%20manual%20of%20mental%20disorders%20_%20DSM-5%20\(%20PDFDrive.com%20\).pdf](https://repository.poltekkes-kaltim.ac.id/657/1/Diagnostic%20and%20statistical%20manual%20of%20mental%20disorders%20_%20DSM-5%20(%20PDFDrive.com%20).pdf).
2. BROWN, G. *Pedophilic disorder* [online]. East Tennessee. Červenec 2023, [cit. 2023-11-10]. Dostupné z WWW: <https://www.msmanuals.com/home/mental-health-disorders/paraphilias-and-paraphilic-disorders/pedophilic-disorder>.
3. BROWN, G. *Sexual masochism disorder* [online]. East Tennessee. Červenec 2023 [cit. 2023-11-10]. Dostupné z WWW: <https://www.msmanuals.com/professional/psychiatric-disorders/paraphilias-and-paraphilic-disorders/sexual-masochism-disorder>.
4. DIVYA, J. MedicineNet: *Can Sadistic Personality Be Cured?* [online]. 2021 [cit. 2023-11-06]. Dostupné z WWW: https://www.medicinenet.com/therapy_myths_and_facts_slideshow/article.htm.
5. DOKTOR-PSYCHOLOG: *Forezní psychologie: Psychologická diagnostika vo forezní a penitenciární psychologii*. [online]. [cit. 2023-10-27]. Dostupné z WWW: <https://www.doktor-psycholog.cz/forezni-psychologie-psychologicke-testy/>.
6. Dryden-Edwards, R. *Facts you should know about paraphilia*. [online]. 2022 [cit. 2023-11-06]. Dostupné z WWW: <https://www.medicinenet.com/paraphilia/article.htm>.
7. Golden State Killer: *The M.O. Ties Together The Rapist*. [online]. 2020 [cit. 2023-11-11]. Dostupné z WWW: <http://www.goldenstatekiller.com/basics-mo.php>.

8. Harmony United Psychiatric Care. *What are the different types of Paraphilic Disorders?* [online]. [cit. 2023-11-06]. Dostupné z WWW: <https://hupcfl.com/health-library/what-are-the-different-types-of-paraphilic-disorders/>.
9. HOFERKOVÁ, S., *Úvod do kriminologie*. Hradec Králové. Studijní opory. Univerzita Hradec Králové, Pedagogická fakulta. [online]. [cit.30.10.2023]. Dostupné z WWW: <https://www.uhk.cz/file/edee/pedagogicka-fakulta/pdf/pracoviste-fakulty/katedra-socialni-patologie-a-sociologie/dokumenty/studijni-opory/socialni-patologie-a-prevence/uvod-do-kriminologie.pdf>.
10. HOFMANOVÁ, J. *Potřebujeme inovovat policejní postupy?* [online]. 2019. [cit. 2023-11-17]. Dostupné z WWW: <https://www.vsfs.cz/periodika/foreznivedy-2019-1-01.pdf>
11. Inovace-SEBS-ASEBS: Kriminologie-Stav, struktura a dynamika kriminality. Praha, 2011 [cit. 2023-11-06]. Dostupné z WWW: <https://www.fsp.muni.cz/inovace-SEBS-ASEBS/elearning/kriminologie/stav>.
12. JANOUSH, V. Vraždy podle vzorce, unikátní systém loví zločince. *Deník.cz*[online]. [cit.2011-09-19]. Dostupné z WWW: https://www.denik.cz/z_domova/vrazdy-podle-vzorce-unikatni-system-lovi-zlocince.html
13. KAPADIA, R. 4 Things That Will Take You Inside the Mind of a Rapist. *Medium.com*. [online] 17.11.2020 [cit. 2023-11-17]. Dostupné z WWW <https://medium.com/indian-thoughts/4-things-that-will-take-you-inside-the-mind-of-a-rapist-12ba678f9c1a>.
14. Kriminalita v ČR a EU: Index kriminality. [online]. [cit. 2023-11-06]. Dostupné z WWW:<https://www.czso.cz/documents/10180/202415465/08000922um.pdf/739b9e05-8ece-45dd-86c2-42521d42735f?version=1.1>.
15. MALÝ, M. *Historie: Václav Mrázek-zloděj, násilník a sériový vrah. Neviditelný pes*: [online]. 19.5.2015 [cit. 2023-11-11]. Dostupné z WWW: https://neviditelnypes.lidovky.cz/spolecnost/historie-vaclav-mrazek-zlodej-nasilnik-a-seriovy-vrah-2.A150516_105345_p_spolecnost_wag.
16. MICHEL, K., In Quora. [online]. [cit. 2023-10-27]. Dostupné z WWW: <https://www.quora.com/How-is-psychology-useful-in-crime-solving>.
17. Mitchell, H., Aamodt, M.G. The incidence of child abuse in serial killers. *J Police Crim Psych* 20, 40–47 (2005). Dostupné z WWW: <https://doi.org/10.1007/BF02806705>.

18. MUNI. Učební opory. *Viktimologie*. [online]. [cit. 30.10.2023]. Dostupné z WWW: <https://www.fsps.muni.cz/inovace-SEBS-ASEBS/elearning/kriminologie/viktimologie>.
19. PINTO, B., *What role does forensic psychology play in a sexual assault case?* In The Chicago School [online]. 5.11. 2018, [cit. 2023-10-27]. Dostupné z WWW: <https://www.thechicagoschool.edu/insight/psychology/forensic-psychology-sexual-assault/>.
20. Pištěková, L. Český rozhlas: *Většina těch, kteří páchají sexuální delikt na dětech, nejsou pedofilové* [online]. 2022 [cit. 2023-11-06]. Dostupné z WWW: <https://plus.rozhlas.cz/vetsina-tech-kteri-pachaji-sexualni-delikt-na-detech-nejsou-pedofilove-8854431>
21. *Psychology of a paedophile: why are some people attracted to children?* The conversation. [online]. 26.4.2016, [cit. 2023-11-10]. Dostupné z WWW: <https://theconversation.com/psychology-of-a-paedophile-why-are-some-people-attracted-to-children-59991>.
22. R. Morgan, *Criminal Victimization*, 2016, Bureau of Justice Statistics, U.S. Department of Justice. Dostupné z WWW: www.bjs.gov/content/pub/pdf/cv16.pdf.
23. REGO, S. *What's your fetish: Body parts*. [online]. 2019 [cit. 2023-11-06]. Dostupné z WWW: <https://collegian.com/articles/opinion/2019/11/category-opinion-whats-your-fetish-body-parts/>.
24. SHAPIRO, E. *The 'Golden State Killer': Inside the timeline of crimes*. *Abcnews* [online]. 30.11.2020 [cit. 2023-11-11]. Dostupné z WWW: <https://abcnews.go.com/US/inside-timeline-crimes-golden-state-killer/story?id=54744307>
25. TARTAKOVSKY, M. MS. *How Forensic Psychology Began and Flourished*. PsychCentral [online]. 2011 [cit. 2023-10-27]. Dostupné z WWW: <https://psychcentral.com/blog/how-forensic-psychology-began-and-flourished#1>.
26. The Handy Psychology Answer Book: *What is the difference between organized and disorganized serial killers?* [online]. [cit. 2023-11-6]. Dostupné z WWW: https://www.papertrell.com/apps/preview/The-Handy-Psychology-Answer-Book/Handy%20Answer%20book/What-is-the-difference-between-organized-and-disorganized-se/001137018/content/SC/52cb030782fad14abfa5c2e0_default.html.

27. TURVEY, B. *Behavior evidence: understanding motives and developing suspects in unsolved serial rapes through behavioral profiling techniques*. 1996, Dostupné z WWW: <http://www.corpus-delicti.com/rape.html>.
28. UKEssays. *History of the Golden State Killer* [online]. 8.2.2020 [cit. 2023-11-11]. Dostupné z WWW: <https://www.ukessays.com/essays/criminology/history-of-the-golden-state-killer.php?vref=1>.
29. Václav Mrázek. In *serialkillers* [online]. 12.2.2010, [cit. 25.1.2024]. Dostupné z WWW: <https://www.serialkillers.cz/vaclav-mrazek>.
30. WARD, L. *Forezní psychologie: historie, co studuje, funkce, výstupy*. Warbletoncouncil [online]. 2023 [cit. 2023-10-27]. Dostupné z WWW: <https://cs1.warbletoncouncil.org/psicologia-forense-3968>.
31. WebMD Editorial Contributors. *Paraphilias*. [online]. 2022 [cit. 2023-11-06]. Dostupné z WWW: <https://www.webmd.com/sexual-conditions/paraphilias-overview>.
32. Wikiskripta. *Poruchy sexuální preference*. [online]. 2013 [cit. 2023-11-10]. Dostupné z WWW: https://www.wikiskripta.eu/w/Poruchy_sexuální_preference#Sadismus.

Legislativní dokumenty

1. ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., *Trestní zákoník*. Dostupné také z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>.
2. ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., *Zákon o trestním řízení soudním (trestní řád)*. Dostupné také z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>.

Přílohy

Příloha I. Oběti Václava Mrázka na jednotlivých místech činu

Obrázek č.1- Tělo Hany CH.¹⁰⁶

Obrázek č.2- Tělo Marie D.¹⁰⁷

¹⁰⁶ Zdroj: <https://www.serialkillers.cz/vaclav-mrazek>

¹⁰⁷ Zdroj: <https://www.serialkillers.cz/vaclav-mrazek>

PŮVODNÍ POLOHA MŤVOLY DUFKOVÉ

Obrázek č.3- Tělo Libuše D.¹⁰⁸

¹⁰⁸ Zdroj: <https://www.serialkillers.cz/vaclav-mrazek>

Příloha II. Fotky z případu East Area Rapist

Obrázek č.1- Místo činu¹⁰⁹

Obrázek č.2- Nádobí, které DeAngelo pokládal obětem na záda¹¹⁰

¹⁰⁹ Zdroj: Ventura Police Department

¹¹⁰ Zdroj: Contra Costa District Attorney's Office

Obrázek č.3- Zranění oběti po svázání¹¹¹

Obrázek č.4- Fotografie z místa činu¹¹²

Obrázek č.5- Místo činu¹¹³

¹¹¹ Zdroj: 'I'll Be Gone In The Dark' (HBO)

¹¹² Zdroj: 'I'll Be Gone In The Dark' (HBO)

¹¹³ Zdroj: 'I'll Be Gone In The Dark' (HBO)